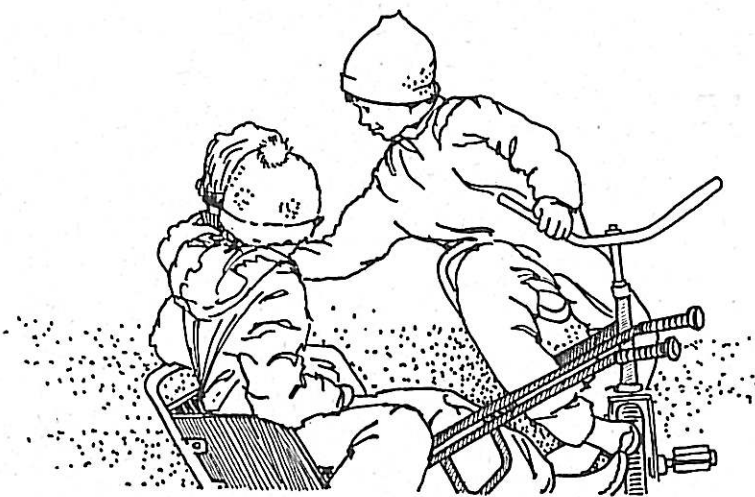

Siri Nørve og Steinar Østerby

Etterspørsel etter barnetilsyn

Kartlegging i en bydel i Oslo

BYGGFORSK

Norges byggforskningsinstitutt

Siri Nørve og Steinar Østerby

Etterspørsel etter barnetilsyn

Kartlegging i en bydel i Oslo

Prosjektrapport 168 – 1994

Prosjektrapport 168
Siri Nørve og Steinar Østerby
Etterspørsel etter barnetilsyn
Kartlegging i en bydel i Oslo

ISSN 0801-6461
ISBN 82-536-0477-7
100 eks. trykt av
S. E. Thoresen as
Cyclus resirkulert papir
omslag 200 g, innmat 100 g

© Norges byggforskningsinstitutt 1994

Adr.: Forskningsveien 3B
Postboks 123 Blindern
0314 OSLO
Tlf.: 22 96 55 00
Fax: 22 69 94 38 og 22 96 55 42

Emneord

barnetilsyn
barnehage
barnehagebehov
barnehagedekning
familiebarnehage
barnepark
spørreskjemaundersøkelse

Forord

Denne undersøkelsen er bestilt av Ullern bydelsforvaltning for å undersøke brukernes etterspørsel og preferanser mht. barnetilsyn.

Bydelsforvaltningen innbød aktuelle forsknings- og utredningsinstitutter til å inngi en faglig skisse for en undersøkelse av barnehagebehovet. Norges byggforskningsinstitutt, Boligforskningsavdelingen, leverte en skisse som er grunnlaget for dette arbeidet. Med bakgrunn i denne skissen ble det holdt et møte mellom Byggforsk og Kulturseksjonen. Her ble skissen presentert. Denne ble så akseptert og bydelsforvaltningens forventninger til arbeidet presisert i et brev av 4/7 1994. Bydelens problemer og problemstillinger ble ytterligere utdypet gjennom et oppstartmøte. Her gikk vi også gjennom fremdrift og praktiske problemer.

I slutten av august ble det sendt ut et spørreskjema til et utvalg av småbarnsforeldre. Brukerne ble tydelig glad over å bli spurt og håper å bli hørt, både av bydelsforvaltningen og politikerne. "Jeg er takknemlig for at bydelen har gjennomført en undersøkelse av denne art. Nå håper vi at den kan etterfølges av handling fra offentlige myndigheter for å øke barnehagedekningen i bydelen". "Denne undersøkelsen virker på den ene siden positiv når det gjelder å finne ut hva slags barnepass som er ønsket i bydelen. På den annen side er den kommunale deknningen av barnehageplasser så elendig i Ullern bydel at bydelen i første omgang burde konsentrere seg om å få bygget flere barnehager". Dette er et utdrag av et av de mange brev og notater som var vedlagt spørreskjemaene og gjenspeiler innholdet i de telefoniske henvendelser vi fikk underveis.

Mange av dem som har svart, har lagt ned arbeid i det. Vi håper at resultatet av undersøkelsen gjenspeiler hva befolkningen mener og at vi har tatt opp de spørsmålene som de som har svart, synes er de viktige. Vi håper at vi har klart å yte rettferdighet overfor alle som samvittighetsfullt har fylt ut. Samtidig håper vi at vi har bearbeidet dette materialet på en slik måte at den kan inngå som en del av bydelens premiss- og planleggingsgrunnlag.

Vi vil gjerne takke alle som har bidratt og som har hjulpet oss: helsestasjonene i bydelen, mødrene som deltok i gruppeintervjuer og alle som har fylt ut spørreskjemaer. En takk til dere alle!

Kirsten Arge
Forskningssjef

Siri Nørve
Prosjektleder

Steinar Østerby
Prosjektmedarbeider

Innhold

Forord.....	3
Sammendrag	5
Kapittel 1 Bakgrunn	6
Kapittel 2 Om utvalget og dem som svarte	8
Barnas representativitet.....	8
Rapportert barnetilsyn relatert til bydelens tilbud.....	9
Husholdningene	9
Oppsummering.....	11
Kapittel 3 Barnetilsynet i dag.....	12
Kapittel 4 Ønsker og preferanser	15
Grunner til avvik mellom ønsker og faktisk bruk av tilsyn.....	16
Forestillinger om nær framtid	17
Kapittel 5 Familiebarnehager.	18
1. Innledning	18
2. Hva mener Ullern-mødrene om familiebarnehager?	19
3. Vertsfamiliene, hvem er de og hva mener de?	21
Fordeler ved familiebarnehage.....	22
Ulemper ved å være vertskapsfamilie.....	23
Forbedringer	24
Avsluttende kommentarer	26
Kapittel 6 Barnepark	27
1. Innledning	27
2. Hva mener så Ullern-mødrene om barneparkene?	28
3. Forbedringer - Oppsummering	29
Kapittel 7 Innspill til planleggingen.....	29
Kapittel 8 Oppsummering.....	32
Vedlegg	

Sammendrag

Denne undersøkelsen er bestilt av Ullern bydelsforvaltning for å undersøke brukernes etterspørsel og preferanser mht. barnetilsyn. Undersøkelsen inngår i bydelens arbeid med å utarbeide barnehageplan, i tråd med de målsettinger som er lagt ned i Strategisk plan.

Undersøkelsen skal gi svar på hva full barnehagedekning innebærer i antall plasser i Ullern bydel. Den skal videre se på preferanser i etterspørselen etter barnetilsyn. Hvem vil f.eks. ha familiebarnehageplass og hvem vil etterspørre plasser i park?

Undersøkelsen er gjennomført som en utvalgsundersøkelse med spørreskjema. Skjemaet har gått til ca 300 barn i alderen 0,5 til 5 år. Dette tilsvarer 16% av alle barn i denne aldersgruppen. Av disse skjemaene ble 70 % returnert. Spørreskjemaundersøkelsen ble supplert med to gruppeintervjuer. Vi intervjuet her mødre som var i slutten av omsorgspermisjonstida og som planla omsorgen for sitt siste barn. Disse to kildene er grunnlaget for denne rapportens beskrivelser og analyser.

Av undersøkelsen finner vi at 91 % av foreldrene med barn over tre år ønsker et pedagogisk tilrettelagt tilbud til sine barn. For barn under 3 år finner vi den samme preferansen hos 81 % av dem som har svart. Når vi så tar hensyn til at en del foreldre som har barn under 1 år ikke har svart og ser dette som et uttrykk for at de ikke er etterspørre etter tilsyn i denne småbarnsfasen, kommer vi til at det er rimelig å planlegge ut fra at 76 % av foreldre med barn under 3 år vil etterspørre et pedagogisk tilrettelagt tilsyn for sine barn.

Ser vi så på de ulike formene for tilsyn, tyder vårt materiale på at det ikke er etterspørsel etter **familiebarnehageplasser** for barn over 3 år. For barn under 3 år, tyder våre resultater på at en rimelig andel vil være 15-16 prosent, noe som tilsvarer ca. 130 plasser.

Den generelle vurderingen av familiebarnehager er ikke negativ, men familiebarnehagen som form kommer dårlig ut når den sammenlignes med et større gode, barnehager. Sett fra brukerens side, ønsker en større stabilitet i driften og et bedre pedagogisk opplegg. Sett ut fra vertsfamilien synspunkt, innebærer det å være vertskap noen fordeler, men også betydlige ulemper ved merarbeid og begrensning i sin families privathet.

Etterspørselen etter **barnehageplasser** for barn over 3 år, vil være omlag 970 og for barn under 3 år ca. 740. Blant dem som spesifiserer eierform, ønsker 3/4 et kommunalt tilbud.

For **parkplasser** kommer vi fram til en etterspørsel på ca. 180 plasser. Foreldrene peker på en rekke av tiltak som kan bedre parkenes kvalitet. Ønskene går mye i retning av pedagogiske opplegg, men også tiltak som kan styrke parkenes sikkerhet, sanitærforhold og lokaler.

Kapittel 1 Bakgrunn

Bydelens planlegging

Bakgrunnen for oppdraget er at bydelen er i ferd med å rullere sine planer, ut fra Strategisk plan 1994 - 2004, vedtatt i bydelsutvalget 16. juni 1994. Som innledning peker denne planen på forutsetninger, som målsettinger for egen organisasjon. Et av punktene dreier seg om brukerorientering/medvirkning. I Strategisk plan heter det at bydelen planlegging skal ta utgangspunkt i at brukerne bør ha reelle muligheter til å velge mellom tilbud tilpasset deres behov. Bydelen planlegging må innrettes slik at endringer i befolkningens sammensetning og behov fanges opp tidlig og fører til tilpasning av tjenestetilbudet. Ullern bydel skal søke utviklet systemer for brukermedvirkning i videre utvikling av tjenestene, i form av evalueringer, brukerstyring, brukerundersøkelser o.l. (s. 4).

Bydelens strategiske plan peker ut innsatsområder, der oppvekstmiljø er ett av de fem prioriterte områdene for kommunal innsats. Her heter det at en skal "Arbeide for full dekning av barnehagetilbudet i målgruppen ett til seks år, med økt råderett over inntaket, der tilbudets utforming kan variere og eierforhold har mindre betydning".

Problemstillinger

Ut fra det tilsendte materialet formulerte NBI tre problemstillinger for arbeidet:

1. Hvor **mange** har interesse av å få et omsorgstilbud i Ullern bydel? Med andre ord, hva vil **full dekning** innebære?
2. Hvilke **preferanser** har de som etterspør et omsorgstilbud?
Hvor mange vil ha barnehage, hvor mange vil ha andre typer av tilbud? Hvilke kvaliteter legger brukerne vekt på? Er det at tilbudet skal ha et pedagogisk opplegg? Er prisen viktig? Er åpningstida viktig? Hva synes å være de viktige kvalitetene som foreldrene legger vekt på når de etterspør barnetilsyn?
3. Ullern bydel regner med at **familiebarnehage** som driftsform i mange år vil være en del av bydelens tilbud, spesielt for å dekke tilsynsbehovet for barn under 3 år. Bydelen og vår problemstilling er hva som kan gjøres for å **øke attraktiviteten** av dette tilbudet.
4. Etter samtalen ved prosjektets oppstart kom ytterligere en problemstilling til. Denne dreier seg om parkene. Bydelen har en hel del parkplasser. Er det mange som **ønsker parkplasser**?

Tilnærming - Utvalgsundersøkelse

For å drøfte de spørsmålene som problemstillingene reiser, samt å gi et anslag over plassbehovet, har vi valgt å legge vekt på både kvalitative og kvantitative tilnærminger.

Vi har valgt å ta utgangspunkt i en utvalgsundersøkelse. Vi har her trukket et strategisk utvalg. Vi har tatt utgangspunkt i barn bosatt i Ullern bydel som ved utvalgstidspunktet var 0,5 til 5 år. Vi har her trukket ut ca. 300 adresser, noe som tilsvarer ca. 16 % av alle barn i denne aldersgruppen. Dette er gjort for oss av Statistisk Sentralbyrå.

Til disse 300 adressene har vi sendt et spørreskjema, se vedlegg. Dette skjemaet tar for seg hvordan barnet i dag er passet, hvilket tilsyn som en ser som mest ønskelig og grunner til at det ev.

er avvik mellom nåværende og ønsket tilsyn. Vi tar også opp familiebarnehage og park som tilbud..

Spørreskjemaet er ikke utformet med ferdige svarkategorier. Dette er gjort fordi vi ikke kan vite på forhånd f.eks. hvilke kvaliteter ved barneomsorgen som foreldre legger mest vekt på. De som svarer har på flere punkter muligheter til selv å skrive og begrunne dette slik at vi ikke bare får frem de kjente begrunnelsene. Vi har etterpå gått inn og systematisert svarene ut fra de skrevne tekstene.

Gruppeintervju

Tekster skrevet på et spørreskjema, er ofte knappe. Derfor har vi behov for nærmere kunnskap om mødres situasjon i relasjon til barneomsorgen for at de knappe svarene skal settes i en kontekst. Vi har derfor hatt samtaler med to grupper av mødre om deres planer for barneomsorgen framover. Gjennom helsestasjonene er vi blitt satt i kontakt med kvinner som står i den situasjon at de må finne fram til en omsorgsløsning for familien, ev. fordi omsorgspermisjonen løper ut i nær framtid. Vi har her fått kjennskap til hva de ønsker og hvorfor de ønsker akkurat dette, ev. ikke ønsker andre tilsynsformer og andre planer de legger for egen virksomhet, flytting osv. Dette materialet vil de noen steder bli henvist til. Det brukes ikke direkte i form at en i en gruppe mente... osv. Til det har vi for få grupper og for gjenkjennbare personer. I hovedsak tjener disse samtalene som bakgrunn for å forstå hva skjemaets tekster uttrykker og har gitt oss forståelse og innsikt i mødrenes ulike situasjoner. Dette har vært meget verdifullt for heltheten i undersøkelsen.

Vi har i denne rapporten lagt like mye vekt på drøftinger som på tallmessige fremskrivninger. Dette har vi gjort fordi vi mener at det planleggingmessig er viktig å se på folks beveggrunner for å ønske spesielle løsninger. Poenger er, enkelt sagt, at de som i dag er dem som trenger barnetilsyn og som fyller ut våre skjemaer, om få år er ute av markedet for barnetilsyn. Planlegginga må imidlertid se lenger. Men når vi vet hvem etterspørerne av barnetilsyn "er" i kraft av mer strukturelle kjennetegn og vet hva disse mener, er det god grunn til å tro at en befolkning med omlag den samme sammensetning og de samme yrkesmønstre, også i de neste årene vil ha de samme preferanser mht. barnetilsyn.

Kapittel 2 Om utvalget og dem som svarte

Vi sendte et spørreskjema til de foresatte for 297 barn i alderen 1/2 til 5 1/2 år. Av disse ble 208 (70 prosent) returnert. Dette er å anse som et meget bra resultat for denne typen av undersøkelser, og gjenspeiler det store engasjementet blant målgruppen (småbarnsforeldrene) i forhold til prosjektets tema. Barna ble trukket ut fra det sentrale personregister, og utgjør et tilfeldig utvalg av barn i den aktuelle aldersgruppen.

Barnas representativitet

Barna i utvalget er født i årene 1989 t.o.m. 1993. Disse utgjorde pr. 1. januar 1994 tilsammen 1843 barn¹, slik at våre 208 utgjør en utvalgsbrøk på 11,3 %. (De uttrukne 297 utgjør til sammenlikning 16,1 %.) Vi kan i vårt materiale ikke skille barn fra de enkelte fødselsårene fra hverandre. Derimot har vi for de fleste fått oppgitt alder på undersøkelsestidspunktet. Disse aldersklassene omfatter da barn født i løpet av omtrent 1/3 (de siste fire månedene) av ett år og 2/3 (de første åtte månedene) av påfølgende år. På dette grunnlaget har vi beregnet hvor mange barn hver av aldersklassene representerer. Vi ser da at frafallet er større jo yngre barna er. Dette kan ha flere grunner. Én forklaring er at de foresattes engasjement blir større etterhvert som barna blir større og får større pedagogiske behov, samt at de foresatte selv for hvert år som går har lagt ned større og større innsats i å finne og tilpasse seg omsorgstilbud. Det vil også være hyppigere i de yngste aldersklassene at hjemmевærende foreldre passer barna selv og ønsker å fortsette med det. En del av disse vil ikke være interessert i å etterspørre organisert tilsyn. Da kan det være at en i mindre grad opplever det som viktig å svare på et slikt spørreskjema. (De fleste som har hatt småbarn er dessuten i stand til å forestille seg at manglende praktisk kapasitet kan være et svar på hvorfor de minste barnas foreldre ikke svarer.)

Tabell 1 Antall svar og utvalgsbrøk etter frafall i ulike aldersgrupper

Alder	Svar:				Utvalgsbrøk:		
	Kjønn uoppgitt	Piker	Gutter	Sum:	Piker	Gutter	Samlet
0 år (f.1993-1994)		3	5	8	5%	7%	6%
1 år (f.1992-1993)		15	19	34	8%	9%	9%
2 år (f.1991-1992)		16	22	38	9%	11%	10%
3 år (f.1990-1991)		29	13	42	16%	7%	11%
4 år (f.1989-1990)		22	26	48	13%	13%	13%
5 år (f. 1989)	1	16	19	36	13%	16%	15%
Uoppgitt	1		1	2			
Til sammen	2	101	105	208	11,6%	10,8%	11,3%
	1,0 %	48,6%	50,5%	100,0%			

Vårt materiale har en ubetydelig større andel piker enn i virkelighetens Ullern. Det er et utslag av tilfeldigheter.

¹Oslo-statistikken, Notat 6/1994: Folketall i bydeler og roder pr. 1/1 1994. Oslo kommune, byrådsavdeling for finans og plan, seksjon for plan og analyse.

Rapportert barnetilsyn relatert til bydelens tilbud

Tabell 2 er en sammenstilling av bydelens barnetilsynstilbud pr. 31. desember 1993² og den rapporterte bruken av tilsyn for 1994 - 1995. Det har vært en viss endring i bydelens tilbud siden 1993, blant annet er det blitt noe flere kommunale barnehageplasser (20), og det kjente tilbudet av familiebarnehageplasser er nær dobbelt så stort. Prosentene i venstre side av tabellen, som gjelder bydelens tilbud, er beregnet ut fra totalt antall barn i den aktuelle aldersgruppen (nederste linje). De nevnte prosentene vil altså ikke stemme overens med de offisielle tallene for f.eks. barnehagedekning, fordi disse beregnes ut fra en viss andel av det totale antallet barn. I denne tabellen er heller ikke 6-årstilbud regnet med.

Når det gjelder fordelingen av tilsynsvalg i utvalget er det nødvendig her å ta forbehold for andeler beregnet ut fra små tall. Vi ser likevel et ganske bra samsvar i hovedtrekkene når det gjelder bruk av barnehager. De som har svart på skjemaene oppgir noe oftere organiserte tilsynsformer enn det bydelens tilbud skulle tilsi, og bruken av park og familiebarnehage er forholdsvis mye større i utvalget. Dels kan dette skyldes frafall av personer som bruker privat kjøp av tilsyn eller som selv står for tilsynet. En annen viktig forklaring er at det som omtales som familiebarnehager ikke behøver å være organiserte familiebarnehager som kommer til syne i den kommunale statistikken.

Tabell 2 Rapportert bruk av tilsyn og bydelens tilbud

	Bydelens tilbud			Utvalget		
	0-2 år	3-6 år	Sum	0-2 år	3-6 år	Sum
Kommunal barnehage	7%	19%	13%	10%	23%	18%
Andre barnehager	17%	50%	35%	19%	40%	31%
Sum barnehager i bydel	25%	68%	49%	29%	63%	50%
Barnehager i annen bydel				4%	17%	12%
Sum barnehager				33%	80%	61%
Familiebarnehager	3%	2%	2%	19%	2%	8%
Parker			8%	19%	11%	14%
Sum i off. tilsyn	27%	70%	59%	70%	93%	84%
Annet tilsyn				30%	7%	16%
Antall barn	1125	1359	2484	80	124	204

Husholdningene

I spørreskjemaet har vi stilt en rekke spørsmål om husholdningenes sammensetning, utdanning, økonomi og boligstandard. Slik kan vi sammenlikne de utvalgte barnas foreldre og boligsituasjon med alminnelig statistikk for bydelen. Dette gir grunnlag både for resonnementer omkring representativiteten av utvalget, og om spesielle trekk ved vår målgruppe. Vi vet at vårt utvalg ikke representerer noe tverrsnitt av bydelens befolkning. Alle er trukket ut fra den gruppen som har barn (!), og siden det er barna som er trukket, har også flerebarns-husholdninger hatt større sjanse

² Oslo-statistikken, Notat 4/1994: Årsstatistikk for bydelene 1993. Oslo kommune, byrådsavdeling for finans og plan, seksjon for plan og analyse.

til å bli trukket ut (flere "lodd", kan man si) enn ettbarns-husholdninger. Der vi har sammenliknet med statistikk som gjelder husholdning eller voksen befolkning, har vi derfor brukt en vekt som skal kompensere for denne statistiske skjevheten. Vi gir da et ett-barnshushold tre ganger så stor vekt som et hushold med tre barn i den aktuelle aldersgruppen. Men barnløse hushold, som inngår i den alminnelige statistikken, har vi selvsagt ingen paralleller til i vårt materiale. I de fleste resonnementene våre er det imidlertid barna som er enhetene, og da er materialet vårt dekkende, nettopp fordi det er et representativt utvalg barn vi har trukket.

Inntektsforhold

I forhold til offentlig statistikk³ viser vårt utvalg tildels betydelig større andel i høye inntektsklasser. Tendensen blir noe svakere når vi korrigerer for overrepresentasjonen av flerbarnsfamilier, men den er likevel sterkt tilstede. Det kan ligge flere parallelle forklaringer bak dette. Noe av forklaringen ligger i skjevhet i svarhyppigheten. Det er et vanlig problem at en får lavstatusgrupper og vanskeligstilte i tale i mindre grad enn høystatusgrupper. I noen tilfelle vil lav inntekt henge sammen med at en prioriterer å være hjemme med barn, hvilket som tidligere diskutert kan bety mindre motivasjon til å svare i vår undersøkelse. Likevel kan vi konstatere at barnefamiliene i Ullern jevnt over har forholdsvis høy inntekt, også når vi sammenlikner med gjennomsnittstall for bydelen. 57 % av barna i vårt utvalg kommer fra familier med over 500.000 kroner i årsinntekt, 16 % fra familier med mer enn 700.000 i inntekt. 12 % av barna bor i familier med 300.000 kroner eller mindre i årsinntekt.

Utdannelse

Det samme synes å være tilfelle når det gjelder utdanning. I vårt utvalg oppgir over 90 prosent å ha høyskole- eller universitetsutdanning, mens bare snaut 50 prosent av bydelens befolkning som helhet har slik utdanning. Sammenlikningene er her gjort for aldersgruppen 16 - 66 år. Noe av forklaringen på forskjellen ligger i nettopp dette. I referansematerialet er tatt med en mengde unge under utdanning, som i liten grad vil gjenfinnes i mengden av småbarnsforeldre. Imidlertid er tendensen til høyere utdanningsnivå i utvalget tydelig også for høyere aldersgrupper. Dette kan til en viss grad forklares ved at mange som tar høyere utdanning får barn relativt sent. Når vi plukker ut småbarnsforeldre, vil de middelaldrende vi finner, nettopp være slike som har fått barn sent.

Uavhengig av aldersgruppe kan man også tenke seg at de mødrene som har lang utdanning og som dermed har investert i yrkeskompetanse, mer enn andre vil ha interesse av barnehagetilbud.

Husholdsstørrelse

Vi har også sett på husholdsstørrelsen i bydelen og i utvalget. Vi ser bort fra én- og to-personshusholdene, som i hovedsak utgjøres av voksne uten barn. Vi korrigerer også vårt eget materiale for den statistiske overrepresentasjonen av flerbarnshushold. Allikevel viser materialet noe større andel store hushold (mer enn tre medlemmer) enn den offisielle statistikken.

Bolig

Det samme kommer til syne når vi ser på boligen. Ett- og toromsboligene som utgjør nesten en firedel av bydelens boligmasse er så godt som fraværende, mens utvalget også etter korrigerende

³Oslo-statistikken, notat 2/1994: Sosioøkonomiske data for bydelene 1992. Oslo kommune, byrådsavdeling for finans og plan, seksjon for plan og analyse.

vekting har en større andel av boliger med fire eller flere rom. I denne sammenheng kan vi også observere at andelen som bor i blokk er vesentlig lavere i vårt utvalg enn i bydelens samlede befolkning, mens andelen i enebolig er en god del høyere (12 prosentpoeng).

Oppsummering

Alt i alt viser denne gjennomgangen at populasjonen i vårt utvalg ligger over bydelens gjennomsnitt på en rekke parametere: Inntekt, utdanning og boligstandard målt ved antall rom og boligtype. Noe av forskjellen mellom vårt utvalg og de data vi kan sammenligne med, kan dreie seg om noe ulik rapportering til ulike kilder, f.eks. om sine inntektsforhold, og noe skriver seg fra ulikheter mellom dem som har valgt å svare på skjemaet og dem som har valgt å la være. Men i hovedsak innebærer det at småbarnsfamiliene i Ullern bydel er ressurssterke.

Kapittel 3 Barnetilsynet i dag

Nedenstående tabell viser hva slags barnetilsyn foreldrene baserer seg på for inneværende sesong, fordelt etter barnas alder. I mange tilfelle brukes kombinasjoner av ulike typer tilsyn. I denne tabellen har vi valgt den mest institusjonspregede delen av slike kombinasjoner, slik at de som for eksempel har oppgitt både park og praktikant, er regnet med under park.

Tabell 3 Barn i undersøkelsen fordelt på tilsynsform og alder. Antall barn

TILSYNSFORM	Uopp- gitt	ALDER						Total	
		0 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år		
Kommunal barnehage			6	2	7	12	10	37	18%
Privat barnehage			5	7	10	10	6	38	18%
Barnehage i annen bydel		1		2	4	10	7	24	12%
Bedriftsbarnehage			1	2	4	4	1	12	6%
Barnehage uspesifisert					1	1		2	1%
SUM BARNEHAGER		1	12	13	26	37	14	113	54%
Familiebarnehage		1	8	6	2			16	8%
Halvdags barnehage					4	2	6	12	6%
Park			1	14	7	4	3	29	14%
SUM KORTERE TID			1	14	11	6	9	41	20%
Dagmamma el. l.	1		4	2	1	1		10	5%
Foreldre	1	6	6	2		2	1	18	9%
Praktikant			2	1				3	1%
Annet			1		2	1	1	5	2%
SUM ANNET	2	6	13	6	3	4	2	36	17%
Uopp-gitt						1	1	2	1%
Total	2	8	34	38	42	48	36	208	

Vi ser at barnehager er den dominerende tilsynsformen, idet den omfatter 54 % av barna. Omtrent tredjeparten av barnehagebarna oppgis å ha kommunale plasser, og like mange har plass i privat barnehage. Den siste tredjedelen av denne gruppen går i bedriftsbarnehage eller i barnehage utenfor egen bydel. (Også noen av bedriftsplassene ligger utenfor bydelen.) Vi ser videre at i underkant av en tidel oppgir å bruke familiebarnehage, og at bruk av korttids- eller halvdagstilbud ligger i samme størrelsesorden. Det gjør også den samlede andelen av private kjøp av tilsyn, inkludert dagmammaordninger og praktikanter. Dagmamma-andelen ligger omlag som gjennomsnittet for byen.⁴ Park i ulike kombinasjoner brukes av ca. 14 % av barna.

⁴Både i 1981 og i 1987 hadde 4 % av Oslo-barna dagmamma som viktigste tilsynsform. (Lars Guldbrandsen og Cathrine Ulstrup Tønnesen: "Dagmammaer - et knapt gode. Arbeiderbladet 13.1 1988).

Tabell 4 Tilsyn inneværende år etter barnets alder. Prosent

TILSYN 94 - 95	ALDER						
	0år	1år	2år	3år	4år	5år	Alle
Barnehage	13	35	34	62	79	69	55
Halvdags barnehage	.	.	.	10	4	17	6
Familiebarnehage	13	24	16	5	.	.	8
Park	.	3	37	17	9	9	14
Annen ordning	.	21	8	7	4	3	8
Foreldre	75	18	5	.	4	3	8
Sum	100	100	100	100	100	100	100
N	8	34	38	42	47	35	204

Variasjon med alder

Tabell 4 viser den samme fordelingen som i tabell 3, med litt grovere kategorier og prosent istedenfor antall barn. Ut fra denne ser vi, som man ville vente, at situasjonen er helt ulik for barn over og under tre år. Blant barn over tre år er omlag to tredeler i barnehage, mens parktilbud og halvdagsbarnehage hver brukes av omkring en tidel. Fire prosent oppgir dagmamma eller annen privatkjøpt ordning. Familiebarnehagene har nesten ingen brukere over tre år, og det er også svært få som er hjemme med foreldre.

Blant barn under tre er andelen i barnehage bare omlag én tredel, mens familiebarnehagene kommer inn som et viktig element i tilsynstilbudet. Litt under en femdel av barna er i familiebarnehage, like mange går i park. Av disse barna er også en femdel hjemme med foreldre, og vi kan konstatere at denne andelen synker raskt med alderen.

Ettersom det er knapphet på plasser, avspeiler foreldrenes valg av tilsyn, i hovedsak tilbudet og den tilpassning som skjer gjennom søkeprosessene. Det er også viktig å ha in mente at de små barna er dårligere representert i utvalget enn de større. Dette kan bety at de tilsynsformene som hovedsaklig brukes for små barn (familiebarnehage, privatkjøpt plass og hjemmeværende foreldre) faktisk utgjør en noe større del av det samlede barnetilsynet enn hva tabellen ovenfor uttrykker. Spesielt kan man tenke seg at andelen hjemmeværende mødre er større, ut fra at de som har valgt å være hjemme, kan tenkes å være mindre opptatt av "offentlig" barnetilsyn og derfor mindre interessert i å svare på en slik spørreundersøkelse. (Se kapittel 2 om fråfallet.)

Kjøp av private tjenester

Da vi prøvde å kartlegge hvordan barna blir passet i dag, oppga vi "dagmamma" som et alternativ. Dagmamma er kanskje ikke en god betegnelse å bruke for det gir inntrykk av å være en spesifikk passe-ordning. Det er det ikke. Nå er det få som benytter seg av dagmamma i vårt materiale. Når vi går inn i materialet, finner vi at dagmamma betegner helt ulike situasjoner: I noen tilfelle er barnet i et privat hjem, sammen med andre barn. I andre tilfeller kommer dagmamma hjem til barnet. Men dette er ofte ikke et heltidsstilbud, men et supplement til andre ordninger. F.eks. har foreldre med ubekvem arbeidstid dagmamma for å dekke tida utenfor barnehagens åpningstid som foreldrene ikke sjøl kan dekke. Dagmamma kan også supplere

barnehagen ved sykdom. Dagmamma kan forekomme som et supplement til park eller som en som tar noen timer der hovedsorgen er park-mor. Praktikant-arbeidet fordeler seg omlag på samme måte, bare at denne bor i barnets hjem. Det er derfor ikke nødvendigvis riktig å skille etter gamle betegnelser. Vi kan like godt kalle alt for privat kjøp av tjenester og se at dette dekker en rekke ulike funksjoner og tilpasninger.

Tabell 5 Valgt tilsyn sammenholdt med ulike bakgrunnsvariable. Prosent

Tilsyn 94 - 95	Samlet husholdsinntekt			Mors utdannelse				Mors ukentlige arbeidstid	
	Tom.4 00'	400' tom. 600'	Over 600'	Grunn- skole	Videre- gående	Høyere inntil 5 år	Høyere minst 6 år	Mindre enn 30 t	30 t eller. mer
Barnehage	51	61	51	22	62	54	59	47	65
Halvdags barnehage	7	5	5	.	10	7	3	6	4
Familiebarnehage	7	8	11	11	5	5	14	6	9
Park	12	13	18	22	10	18	8	25	7
Annen ordning	10	5	12	.	10	4	16	3	11
Foreldre	12	8	4	44	5	12	.	14	4
SUM	100	100	100	100	100	100	100	100	100
N	41	84	57	9	21	112	63	36	129

Vårt materiale tyder på at hva slags tilsyn man har valgt for barna, i liten grad avhenger av morens utdannelse. Heller ikke familiens inntekt later til å ha stor betydning. Vi ser imidlertid en ikke uventet samvariasjon med mors ukentlige arbeidstid, idet barnehage og familiebarnehage er hyppigere brukt av mødre med minst 30 timers arbeidsuke. Park og halvdagstilbud benyttes i større grad av mødre med kortere arbeidstid enn av mødre med lengre. Men også blant dem med mindre enn 30 timers arbeidsuke benytter nærmere halvparten barnehage.

Kapittel 4 Ønsker og preferanser

Som vi har vært inne på tidligere, er den faktiske adferden når det gjelder valg av barnetilsyn, langt på vei styrt av tilbudet. Det er vanskelig å fastslå med noen grad av sikkerhet hva folk ville gjort dersom omstendighetene hadde vært annerledes. Vi har stilt et hypotetisk spørsmål, og bedt om preferanser *dersom alle tilbud var tilgjengelige*. Dette er imidlertid heller ikke ukomplisert - de som skal svare, vil ofte legge på sine egne forutsetninger, som at de selv hadde økonomi til å betale mer enn de gjør i dag eller til å være hjemme en del av tiden istedenfor å ha full jobb, eller at de hadde bolig som gjorde det mulig å ha praktikant, eller at barnehagen kunne holde åpent på andre tider av døgnet, osv. osv. De fleste har imidlertid nøydt seg med den forutsetningen vi la opp til, og vi mener svarene kan gi et brukbart bilde av hva som er realistiske ønsker som kan bli fulgt opp som etterspørsel..

Tabell 6 Preferert tilsyn etter barnets alder - prosent

TILSYN DERSOM ALT VAR TILGJENGELIG	Alder						
	0 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	Alle
Barnehage	29	56	61	71	75	70	65
Halvdags barnehage	14	9	16	17	11	24	15
Familiebarnehage	57	12	5	.	5	.	6
Park	.	12	16	7	5	.	8
Annen ordning	.	6	.	2	2	6	4
Foreldre	.	6	3	2	2	.	3
Sum	100	100	100	100	100	100	100
N	7	34	38	41	44	33	197

Som tabellen viser, svarer nesten to tredeler barnehage. En rimelig stor andel (15 %) svarer at de helst ville hatt korttids- eller halvdagstilbud, og 6-8 prosent ville helst hatt henholdsvis familiebarnehage og park. Bare ca. 3 prosent ville helst hatt barna hjemme med en av foreldrene. "Annen ordning" i denne tabellen, betyr i første rekke praktikant.

Variasjoner med alder

Vi ser at de sammenhengene vi fant mellom barnets alder og valgt tilbud, stort sett består også i forhold til en mer ideell prioritering. Familiebarnehage ønskes først og fremst til de minste barna, og park særlig for barn på 2 - 3 år. Det mest iøynefallende er imidlertid det sterke ønsket om et pedagogisk tilbud, også for barn helt ned til ett år. Over halvparten ønsker barnehage, og det er også et forholdsvis stort ønske om halvdags- eller korttidsbarnehage for disse barna. Det er ingen som har oppgitt at de benytter dette i dag. (Se tabell 4 s. 13)

En videre sammenlikning med tabell 4 viser at ønsket om barnehageplass overstiger dagens bruk for alle aldersgrupper. Halvdags- eller korttids plass ønskes i større grad enn det brukes i dag også for de eldre barna som i dag til en viss grad bruker slike tilbud. Alt i alt er det færre som ønsker

familiebarnehage enn de som faktisk gjør bruk av det. Det samme gjelder park, og i mange tilfelle der en av foreldrene er hjemme, synes også det å være en tilpasning til ytre omstendigheter mer enn et resultat av foreldrenes eget ønske. I tabell 7 nedenfor har vi stilt brukt og ønsket tilsynsform opp mot hverandre.

Tabell 7 Fordeling av ønsket tilsyn for dem som benytter et gitt tilsyn nå. Prosent

ØNSKET TILSYN OM ALT VAR TILGJENGELIG	Benyttet tilsyn 94 - 95						
	Barne- hage	Halvdags barne- hage	Familie- barne- hage	Park	Annen ordning	Foreldre	Alle
Barnehage	83	42	59	38	56	29	66
Halvdags barnehage	9	58	18	28	.	14	15
Familiebarnehage	3	.	24	.	13	21	6
Park	2	.	.	34	6	14	8
Annen ordning	3	.	.	.	13	7	4
Foreldre	1	.	.	.	13	14	3
Sum	100	100	100	100	100	100	100
N	110	12	17	29	16	14	198

Denne tabellen viser at i de tilfelle man ønsker et annet tilbud enn det man faktisk har brukt, er det ønskede alternativet nesten alltid *mer* pedagogisk og institusjonalisert enn det man har brukt. Således vil de som har halvdagsbarnehagen enten ønske å fortsette med det, eller ønske heldagsbarnehage, mens de som har familiebarnehage ønsker enten fortsatt familiebarnehage, eller halvdags institusjonsbarnehage, eller heldags institusjonsbarnehage. De som i dag bruker dagmamma, praktikant eller andre privatkjøpte tjenester, og de som i dag er hjemme med barna selv, synes å ha svært varierende ønsker. Disse gruppene er imidlertid så små i vårt materiale at vi vanskelig kan slutte noe fra dem. Av dem som i dag bruker barnehage, er det noen få (til sammen en sjettedel) som ønsker andre løsninger, og de fleste av disse prioriterer halvdags- eller korttidstilbud. Over 80 prosent av de som har barnehageplass ønsker imidlertid dette fortsatt.

Jevnt over har omtrent halvparten av dem som har svart på hva de ville foretrekke om alt var tilgjengelig, også tatt stilling til hvem som skulle drive tilbudet. 3/4 av dem som har tatt stilling til dette, ønsker tilbud i offentlig regi, de øvrige ønsker privatdrevne tilbud. Dette gjelder gjennomgående for alle arter av tilbud sett under ett, og også om vi ser særskilt på dem som sier de ville foretrekke barnehage. Blant dem som ville foretrekke familiebarnehage og har spesifisert eierskap sier halvparten offentlig og halvparten privat, mens 85 prosent av dem som ville ønske halvdags barnehage - og mener noe om i hvis regi - tenker i termer av et offentlig tilbud. Svarene i vårt materiale inneholder ingen spesifiseringer av synspunkter mht. eierskapet for parker.

Grunner til avvik mellom ønsker og faktisk bruk av tilsyn

En del av de som faktisk har en annen tilsynsform enn den de ideelt sett ville hatt, har angitt årsaker til dette. I nesten 3/4 av tilfellene går årsaken på at en ikke har fått den plassen en ønsket, eller at det tilbudet en ønsker ikke finnes. Andre grunner som nevnes, er av praktisk karakter, som

at barnet går sammen med søsken, at mor allikevel er hjemme av hensyn til søsken, at de er avhengig av å jobbe full tid, eller at det mest ønskede alternativet er for dyrt.

Forestillinger om nær framtid

Vi ba foreldre til barn på tre år og yngre om å tenke to år fram i tiden, og si hva slags barnetilsyn de realistisk trodde de ville ønske for barnet da. Disse svarene aksentuerer ytterligere ønsket om barnehageplass.

Tabell 8 Fordeling av ønsket tilsyn om to år for dem som benytter et gitt tilsyn nå. Prosent

ØNSKET TILSYN I 96-97	Benyttet tilsyn 94 - 95						
	Barne- hage	Halvdags barne- hage	Familie- barne- hage	Park	Annen ordning	Foreldre	Alle
Barnehage	98	.	86	50	43	71	75
Halvdags barnehage	3	100	7	28	36	14	15
Familiebarnehage	.	.	.	.	7	.	1
Park	.	.	.	22	14	.	6
Annen ordning	.	.	7	.	.	14	3
Sum	100	100	100	100	100	100	100
N	40	1	14	18	14	14	101

Som vi ser er det jevnt over 3/4 som tenker om framtiden i termer av barnehage. Blant de som i dag har barnehageplass, synes oppslutningen om dette for framtiden å være nesten total.

Vi ser også at familiebarnehage synes å falle helt ut som alternativ. Dette er ikke unaturlig ut fra at de minste barna det her handler om, vil være to år i 1996. Som vi tidligere har sett, anses familiebarnehage i all hovedsak å være et tilbud til de yngste barna - nemlig dem som ikke får plass i institusjonsbarnehage. Videre er det interessant å merke seg at ingen har svart at de tror de om to år vil foretrekke å være hjemme med barna.

Kapittel 5 Familiebarnehager.

1. Innledning

Bydelsutvalget sier i sitt vedtak av 17/12-93 at bruk av kommunale familiebarnehager skal utredes. Det heter også i vedlegget til anbudsmaterialet angående behovsundersøkelse av barnehagetilbud at bydelen regner med at familiebarnehager som driftsform vil være en del av bydelens tilbud i mange år framover. En mener også at denne driftsformen passer i en bydel hvor de foresatte har stor bolig og evne til å iverksette et slikt tilbud. Bydelsadministrasjonen antar at dette er et tiltak som folk velger fordi de ikke har fått en vanlig barnehageplass. Bydelen er derfor primært ute etter å se om en utvikling av servicen overfor denne gruppen av barnehageeiere (det dreier seg altså ikke om de kommunale familiebarnehagene) kan bidra til å stimulere etablering av flere familiebarnehager.

Hva slags tiltak det kunne være aktuelt å iverksette, vil avhenge av hva som oppfattes som de største problemene, problemer ved å ha barn i familiebarnehage og ved å være vertsfamilier. Det nytter lite å fremskaffe nok vertsfamilier, dersom en ikke samtidig har etterspørsel etter plassene. Og det må være overensstemmelse mellom de barn det etterspørres plass til og vertsfamiliens eget barn, i alder og tilsynsbehov. I vår undersøkelse har vi ikke spurt direkte om tiltak, men bedt mødrene vurdere ulike aspekter ved familiebarnehager. Vi knytter de mer planleggingsorienterte drøftingene til mødrenes vurderinger.

Vi har i kapittel 4 drøftet hvem som ønsker et tilbud i familiebarnehage. I dette kapitlet vil vi se på mødrenes syn på barnepark og deres forslag til tiltak som kan bedre deres kvalitet og attraktivitet.

Hvem er så de meningsberettigede i spørsmålet om familiebarnehager? Er det alle, er det de som har egen erfaring med familiebarnehage eller er det dem som i dag har/ønsker familiebarnehage? Vi vil her mene at alle er meningsberettiget. Noen familier har andre barn enn det barnet vi har spurt om og som går i familiebarnehage. Og flere enn dem som i dag har barn i familiebarnehage kan tidligere ha erfaring med barn i denne driftsformen.

Det vil også være slik at for noen familier vil familiebarnehagetilbudet være aktuelt for yngre søsken. Deres oppfatninger av fordeler og ulemper ved denne driftsformen må antas å ha betydning for deres framtidige planlegging og for deres etterspørsel.

Vi antar videre at det våre familier representerer mht. erfaringer og verdier, også er erfaringer og verdier som i hovedsak vil deles av andre Ullernforeldre og derfor vil ligge til grunn også for framtidig preferansestruktur. Det er i relasjon til denne preferansestrukturen at bydelen skal sette i verk tiltak for å styrke driftsformens attraktivitet.

En foreldregruppe skiller seg imidlertid ut. Det er dem som ha egne erfaringer som vertsfamilier. Nå var ikke denne undersøkelsen lagt opp for å undersøke deres erfaring spesielt. Vi har imidlertid trukket ut det som ligger i dette materialet for også å belyse vertsfamiliens synspunkter. For framtidige tiltak overfor denne gruppen, vil vi anbefale at en gjør en egen undersøkelse av denne gruppen og deres ønsker.

2. Hva mener Ullern-mødrene om familiebarnehager?

Vi har bedt våre respondenter om å vurdere to aspekter i relasjon til denne driftsformen. Vi har bedt dem vurdere denne driftsformen i relasjon til barns utviklingsbehov og i relasjon til familiens tilsynsbehov.

Tabell 9 Vurdering av familiebarnehager i relasjon til tilsynsbehov og barns utviklingsbehov. Prosent

Dimensjon	Svært dårlig	Nokså dårlig	Middels	Nokså bra	Svært bra	Sum
Barnepass	9	8	19	34	30	100
Utvikling	5	13	39	25	18	100

Vi ser her at vurderingen av familiebarnehager i relasjon til tilsynsbehovet er overveiende positiv.⁵ En liten andel ser denne driftsformen som negativ i dette perspektivet. Derimot er oppslutningen om familiebarnehager i relasjon til barns utvikling ikke så sterk positiv, men like fullt positiv. Det er en tendens i materialet at de som sjøl har eller har hatt barn i familiebarnehage, vurderer begge dimensjonene mer positivt enn dem som ikke har slik erfaring. Dette er særlig tilfelle ved vurdering av de utviklingsmessige aspektene. Antallet i gruppa som har erfaring, er så liten at vi ikke må overvurdere disse forskjellene.

Disse resultatene kan tyde på at valget mellom ulike tilsynsformer er et valg mellom ulike goder, der ikke bare barnehager, men også familiebarnehager vurderes i relasjon til de andre løsningene som finnes, som privat dagmamma, praktikant og park. Etersom vi ikke har spurt om vurderinger av disse formene, kan det være at de også ville få en overveiende positiv vurdering.

Her ligger også en annen mulighet Det er at hver familie vurderer tilsynsformens egnethet i relasjon til det behovet en sjøl har. Da vil en naturlig også ha barnets alder i tankene. Det er en vanlig oppfatning hos mange at familiebarnehager er godt egnet for små barn. Disse tolkningene vil vi imidlertid komme tilbake til.

Tabell 10 Fordeler og ulemper ved familiebarnehager. Frekvenser

Tilsynsform	Antall fordeler	Antall ulemper
Ikke erfaring med fam. bh	222	172
Har erfaring med fam. bh	98	77
Sum	320	249

Som vi ser uttrykker mødrene mange meninger, og vi ser at mødre som har eller har hatt plass i familiebarnehage avgir relativt flere svar enn mødre som ikke har denne erfaringen. Til tross for at det er få som egentlig ønsker plass i familiebarnehage, er det likevel ikke vanskelig å nevne fordeler ved denne tilsynsformen. Ja, det nevnes flere fordeler enn ulemper. Dette kan vi forstå på to måter, der vi tror at begge har relevans i denne situasjonen. Den ene forståelsesformen

⁵Ved slike metoder vet vi at det er en generell tendens til positive svar.

ser på hva som er sammenligningsgrunnlaget: Selv om de ønsker barnehage, ser en mange fordeler ved familiebarnehager. Slik sett er valget mellom to tilsynsformer ikke et valg mellom noe som er positivt (barnehager) og noe som er negativt (familiebarnehager), men mellom to goder der det ene likevel er mye mer attraktivt enn det annet.

Den andre måten å forstå dette på, er at enhver fordel og enhver ulempe ikke er direkte sammenlignbare, en sammenligner ikke bananer og pærer direkte. En ulempe kan f.eks. veie tyngre enn en (eller flere) fordeler eller omvendt. Dersom det i dette tilfelle er slik, vil en kunne avgi mange positive svar eller fordeler ved familiebarnehager, men likevel ikke foretrekke familiebarnehager for egen del fordi ulempene veier tyngre.

Litt om analysen

Vi har her gått inn og foretatt en kvalitativ analyse av materialet. En slik analyse kan vise oss vurderinger og begrunnelser og slik sett peke på hvilke **verdier** respondentene tillegger vekt. Denne delen av analysen er ikke egnet for å si noe om grupperinger og størrelser, ettersom de som svarer ikke har forholdt seg til standardiserte kategorier.⁶

Det positive og det negative

Ser vi først på det **positive** ved familiebarnehage, er det viktigste godet at det er få barn, få å forholde seg til. Dette nevnes av omlag halvparten. De to neste kategoriene, som begge nevnes av ca. 40, er at det er trygt og hjemlig og at tilbudet (derfor) egner seg for små barn. 20 personer peker også på at det er et gode å forholde seg til få voksne. 17 nevner kontrollaspektet og det kommunale engasjementet - at assistenten får veiledning og at det foreligger et kommunalt tilsynsansvar. Og 9 er opptatt av at foreldrene har bedre kontroll ved denne formen for barnetilsyn enn ved andre. Ut over dette sprer svarene seg på helt ulike forhold, som at barnet får gradvis tilvenning til fremmede, at det er egnet for kronisk syke barn og at en har stor grad av tiltro til personalet. Med så få svar i hver kategori, er det meningsløst å se på forskjeller mellom grupper.

Ser vi så på det **negative**, er den største enkeltfaktor forhold som har med personalet å gjøre, noe som rapporteres av 54 av respondentene. Det dreier seg om at personalet ikke er fagutdannet, ev. at de har dårlige kvalifikasjoner eller at kvaliteten er for personavhengig. Den nest viktigste enkeltgrunnen, går på tilbudets stabilitet. 34 respondenter mener at tilbudet er ustabil og dette kan dreie seg om to ulike forhold. Dels dreier det seg om driftsforhold pga. sykdom og mangel på vikarordninger/reservehjem. Men dels dreier det seg om at barnehagen har kort levetid og at det er stor gjennomtrekk både av barn og av personale. En stor gruppe nevner også at tilbudet er pedagogisk dårlig. Andre synes at foreldrene har for lite kontroll og at åpningstida er for kort, at lokaler og utearealer er av for dårlig kvalitet (liten uteplass, dårlig inneklima, for trangt osv.). Og til slutt må en nevne at noen mener at tilbudet ikke er egnet for barn under 3 år.

---

⁶Ettersom mange er uvante med denne typen av analyser, vil vi her si noen ord om hva vi faktisk da gjør. For å danne oss et bilde, har vi her gått inn og kategorisert svarene og dannet noen hovedkategorier. Det innebærer at flere goder eller ulemper som en person oppgir, kan inngå i en hovedkategori. Slik reduseres antallet underkategorier. Men en person kan avgi svar i flere hovedkategorier. Det vil vi her få med. I den følgende teksten har vi tatt utgangspunkt i personer og registrert alle kategorier som en person har avgitt svar innen. Antall svar overstiger altså antallet personer fordi hver person kan avgi flere svar/være registrert i flere hovedkategorier. Vurderingene vi her gjengir, bygger på svar fra 201 personer. Vi tar her med de viktigste kategoriene.

Endringsforslag

Dette tilsammen skulle tydelig nok peke på hvilke typer av begrunnelser som er viktige og slik sett hvilke verdier, de som svarer legger til grunn. Gjenspeiler dette seg også i deres endringforslag? Her er det ikke avgitt så mange svar. Den viktigste gruppen av forbedringer, var å gjøre noe med personalsituasjonen. Og den nest største faktoren, var å øke den offentlige innsatsen. Dette kunne være alt fra kurs for assistenter, hjelp til utvelgning av assistenter, hjelp til å lage pedagogiske opplegg/planer til bruk i familiebarnehager. Mange av de offentlige tiltakene som foreslås retter seg nettopp mot en bedring av personalet. Noe av det samme kommer igjen ved at flere ønsker en styring av det pedagogiske innholdet. Eller er en opptatt av å lage bedre gruppesammensetninger, bedre de materielle forholdene (f.eks. flytte dem ut av private hjem) og å hjelpe vertsfamiliene.

Ser vi så på den ene delen av familiebarnehage problemer, hva skal til for å øke attraktiviteten for dem som søker plass for sitt barn, ser vi at problemet ligger i kvaliteter ved tilbudet, der det pedagogiske, både mht til personalets kvalifikasjoner og opplegg for dagene, er viktig. Men vi må også kunne forstå det slik at dette synes å bli tillagt størst vekt for barn over 3 år. For store barn mener mange at familiebarnehager er uegnet. En synes at det er et gode ved tilbudet at det foreligger offentlig tilsyn, men ønsker mer offentlig innsats rettet mot ulike aspekter ved familiebarnehagene for å heve kvaliteten. Det gode ved tilbudet ligger i at det er få barn å forholde seg til, både for barn og voksne, noe en ser som fordelaktig spesielt for små barn. Skal en altså gå inn med endringer, må en ikke miste smågruppestrukturen, som er tilbudets utvilsomme kvalitet. (Dette er en kvalitet både i forhold til barnehagens større grupper og i relasjon til mangel av barn når barnet passes i eget hjem.)

3. Vertsfamiliene, hvem er de og hva mener de?

Men skal en ha noen familiebarnehageplasser å etterspørre, må en også ha villige vertsfamilier. Dette er det andre leddet i tanken om å basere seg på familiebarnehager. Å være vertsfamilie innebærer noe langt mer enn å velge en familiebarnehageplass for sitt eget barn. Derfor skal vi i det følgende se på hvem som er vertsfamiliene og hva som er deres oppfatninger, erfaringer og vurderinger av å være vertsfamilie.

I vedlegg 1 i det materialet som ble sendt NBI i forbindelse med anbud på behovsundersøkelsen for barnetilsyn, heter det at familiebarnehager som driftsform passer i en bydel hvor de foresatte har stor bolig og evne til å iverksette et slik tilbud. Ser vi på boligstrukturen i bydelen, finner vi at 21 % av boligmassen er frittliggende eneboliger, 38 % er rekkehus eller mindre, ikke frittliggende bolighus. Hustype sier ikke alt om boligens rommelighet. Også mange blokktyper kan ha store og romlige boliger. Ser vi på antallet rom som en romslighetsstandard, finner vi at 31 % av boligene i Ullern bydel har mer enn 4 rom. Det er riktig at en stor del av boligene er romslige, særlig om en sammenlikner med Oslo kommune generelt. Og vi har vist at småbarnsfamiliene oftere enn andre bor i store boliger. Slik sett skulle mulighetene være gode for å lage tilsynsordninger i private hjem.

Vi skal her se på hvordan våre vertsfamilier bor fordi det også kan legge en forståelsesramme omkring de problemene som de rapporterer ved å være vertsfamilie. 6 av våre vertsfamilier bor i enebolig, 6 i rekkehus eller tilsvarende og 4 i blokk. 4 av familiene hadde 4 rom eller mindre. Vi

ser at det ikke er slik at alle vertsfamilier bor romslig. Gode boligforhold kan gi muligheter for å starte familiebarnehage, men det er ikke avgjørende.

Fordeler ved familiebarnehage

Ser vi på hva disse vertsfamiliene førøvrig sier, har de ikke noe ønske om hverken at deres barn primært (ett unntak) skal gå i familiebarnehage eller å være vertsfamilie. De oppfattet bare at de ikke hadde noe annet alternativ. Hva som ville være alternativene når en ikke fikk barnhageplass, ville være dagmamma eller praktikant. Som vi ser har mange ikke spesielt god plass til å ha en praktikant boende i huset.

Liten gruppe i bomiljøet

Når det så er fastslått at de ikke syntes de hadde noen valg, så er det dog visse fordeler ved å ha en familiebarnehage hjemme. Her er alle enige: Det er fint å slippe å hente og bringe. En slipper den type morgenstress som familien ofte har når barnet skal bringes til dagmamma eller til barnehage. Og foreldrene sparer reisetid.

Et annet gode er at det er få barn å forholde seg til og barna får tilknytning til en fast voksen. Gruppen er så liten at det tillater individuell behandling av det enkelte barn. Det understrekes at dette med liten gruppe anses særlig å ha betydning for de små barna.

Lokaliseringen betones på to måter. Mange mener at det er et gode at de små barna har tilknytning til bomiljøet, at familiebarnehagen gir en mulighet for å danne små barnegrupper i sitt miljø. Men flere nevner også at for deres egne barn, er det en fordel å være i eget hjem. Hjemmet er kjent og slik sett trygt for barna. Dette synes imidlertid også å ha en annen side, barna går lei av hele tiden å være hjemme og en må etter arbeidstid gjøre noe for å få dem ut for at de skal oppleve litt variasjon og forandring.

Innsyn og kontroll

Flere sier at det er en fordel at de som foreldre får kontroll med barnets dagligliv. De vet hva som skjer, hva deres barn er med på og kan delvis styre aktivitetene. Ved å ha assistenten i eget hjem, blir en også godt kjent og gjennom kjennskap får en innsikt og føler trygghet for at det som foregår er trygt og til beste for barna. Kontrollen går på tryggheten. En seier at hun opplever at hennes barn var tryggere i eget hjem enn hos dagmamma.

En annen som hadde kommunal familiebarnehage, knytter tryggheten til veiledning og kontroll av førskolelærer.⁷ Dette kom vi også inn på med våre samtalegrupper. Vi kan si at det finnes to måter å etablere trygghet for barnets omsorg i relasjon til ufaglært personale. Det ene er gjennom tilsynsordninger, i private hjem eller ved at assistenter arbeider under veiledning av førskolelærere, som i barnehagen. Den annen er at trygghet stiger ut av tillit til den konkrete personen. Dette må skje ved at en kjenner vedkommende, gjennom nærhet. I våre samtaler var det like stor tilbøyelighet til å legge vekt på personlig kjennskap og tillit til personen som til offentlige godkjenningsordninger og tilsyn.

⁷Vi må her være oppmerksom på at erfaringene stammer fra familier med såvel kommunale som private familiebarnehager. Her er vilkårene ulike. Men med et så lite materiale, ville det ikke være meningsfylt å skille mellom disse gruppene.

Fleksibilitet

Noen nevner fleksibilitet, uten at de utdyper hva de her tenker på. Det gies imidlertid ett eksempel. Familier med flere barn kan nytte seg av familiebarnehagen i eget hjem som en base. Eldre søsken kan komme hjem, gå i familiebarnehagen etter f.eks. korttidsbarnehage. Slik sett kan familiebarnehagen være et omsorgstilbud som supplerer pedagogiske korttidsstilbud. Sett ut fra materialet og hvilke preferanser som uttrykkes og tilbudsstrukturen i bydelen, spørres det imidlertid hvor aktuelt dette vil være.

Ulemper ved å være vertskapsfamilie

Begrensinger i privathet og livsstil

Men det finnes også ulemper ved å være vertskap for barnehagen. Vel kan det være bra for barna å være hjemme og ordningen kan tilfredsstillende tilfyller familiens behov for omsorg. Men familien: les: mødrene, pålegges et stort ekstraarbeid. Det dreier seg om orden og renhold i hjemmet. Når de andre barna (og foreldrene) og assistenten kommer om morgenen, skal alt være i orden. Dette er et ansvar en har overfor godkjenningmyndigheten, overfor assistenten og overfor de andre foreldrene. Dette er det mange som føler tyngende. Det innebærer at de krav som stilles gjennom godkjenningsordningen, avviker vesentlig fra hvordan de samme familiene/mødrene normalt ville ha innrettet seg. Det er antagelig ikke så alminnelig at yrkeskvinner har snauryddet sitt hjem hver morgen kl. 8 eller vasker kjøkkengulvet hver dag.

Familier som har barn i samme hjem kan ha svært ulik standard mht rydding og støvterskel, et spørsmål som også ofte er konfliktfylt innen det enkelte hjem. Men vi må også ta med at det sikkert er store forskjeller i stil og prioritering mht. til orden og renhold i de ulike hjem. Det er både et spørsmål om arbeid og verdier.

I den perioden på dagen som barnehagen drives, kan heller ikke boligen brukes som et privat hjem. Dette oppfattes av flere som en sterk begrensning og inngrep i deres privatliv. Dette synspunktet går igjen hos mange av de som har svart. Huset er "okkupert", sier en. En som svarer sier direkte at det året deres familie var vertskap for barnehagen, fikk de tatt ut mindre ferie og fritid enn de ellers ville ha gjort, pga. barnehagens åpningstider.

Slitasjeproblemet nevnes også hos mange. Riktignok kan vedlikehold legges inn i barnehagens budsjett, men slitasje ses som et problem og en ulempe, uansett.

Går vi tilbake til boligspørsmålet, er det lett å skjønne at en 3-4 romsblokkleilighet er "okkupert", dersom det leker fire barn der. Dette er et forhold som er uavhengig av reglene det enkelte hjem har gått inn på. En større bolig, avhengig av boligens organisering, gir bedre grunnlag for skilte aktiviteter og slik sett rom for flere. Opplevelsen av mangel på privathet vil antagelig dreie seg både om de krav og den kontroll som settes inn, men også av boligens utforming og foreldrens fleksibilitet i arbeidssituasjonen. Dersom en har en fleksibel arbeidssituasjon, kan det være en større frihetsavståelse ikke å kunne disponere boligen i barnehagens åpningstid.

Stabilitet og sykdom

Den andre hovedinnvendingen dreier seg om stabilitet og sykdom. Både assistenten og vertshjemmet kan bli syke og dette fører til problemer. Dette er problemer som alle peker på mht.

familiebarnehager, men det rammer vertshjemmet spesielt ettersom de ikke bør bli syke selv. De som er vertsfamilier har ofte også flere egne barn og det er derfor gode muligheter for å få syke barn i familien i løpet av en vintersesong. Å flytte til et annet hjem synes ikke å være så enkelt. Det at egen sykdom blir et problem for andre, blir slik en ulempe ved familiebarnehage som form og et inngrep i vertsfamiliens privathet.

Stabilitet kan også vinkles fra en annen side. Vi har ikke direkte spurt om hvor varig "deres" familiebarnehage har vært. Men av omsorgsdata på det aktuelle barnet, ser vi at i de fleste av de tilfellene vi her har med å gjøre, varer barnehagen bare ett år eller noe mer, inntil barnet er blitt 3 år og en har klart å skaffe seg barnehageplass i eller utenfor bydelen. Dette peker på en ustabilitet i selve systemet, der hver enhet er kortvarig eller midlertidig. Arbeidet som nedlegges i oppstart og etablering av regler og rutiner må avskrives over kort tid.

De som sjøl har barnehagen, er forpliktet i større grad enn de som har sitt barn der. Dette oppleves som et problem. Det som kan hende - og hender - er at en av familiene får et bedre tilbud i perioden og trekker seg ut. Dette skjer etter at barnegruppen er etablert og er stabil. Så må en rekruttere nye familier, innarbeide et nytt barn i gruppen og innlede foreldresamarbeid med nye foreldre. Alt tar sin tid og har sin kostnad, sjøl om ikke alle kostnader er pengemessige. Det er også klart at en så liten gruppe, 2-4 barn, er mer sårbar for endring enn en barnehagegruppe på 9 barn (småbarnsavdeling).

Administrasjon og personalansvar

Mange ser også det administrative ved det å ha en privat familiebarnehage som en stor ulempe. Noen syntes at det var lett å starte opp, her ga bydelen hjelp. Andre etterlyste mer kommunal hjelp. Med å drive familiebarnehage følger administrativt arbeid, ved å være arbeidsgiver og å forholde seg til andre foreldre. Dette administrative arbeidet blir av mange nevnt som tyngende. De synes det er mye "byråkrati".

Noen klager også på forholdet til bydelsadministrasjonen, f.eks at de to år etter at deres barnehage var avviklet fortsatt sto på bydelens liste over familiebarnehager og fikk søknader på plasser som ikke eksisterte. Andre klager mer uspesifikt på lite hjelp eller støtte fra bydelen.

Assistentens situasjon ble også sett som problematisk fra vertsfamiliens side. Flere oppfattet at assistenten fikk for lite stimulans og oppfølging. Flere vertsfamilier pekte på at det var vanskelig for dem å lage et stimulerende miljø rundt assistenten. Flere hadde også erfart at assistenten gjerne gikk lei mot slutten av året. Her sitter barnehageeierne med et personalansvar som igjen har betydning for kvaliteten i familiebarnehagen.

Kvalitetsspørsmålet er imidlertid behandlet generelt ut fra alle foreldres oppfatninger og her skiller ikke vertskapsfamiliene seg ut. De mener også at det er et problem dersom en har fått "feil" assistent, som en uttrykker det. Systemet er følsom for kvaliteten og motivasjonen hos den enkelte assistent..

Forbedringer

Når en tar utgangspunkt i at familiebarnehager som driftsform vil være en del av bydelens tilbud i årene fremover, bør en også se nøye på de råd eller påpekninger som vertsfamiliene gir og som kan

gjøre det mer attraktivt å være vertsfamilie. Vi må ha i mente at de ikke har gjort dette frivillig, det er i mangel av annet tilbud.

Hva skal en så gjøre med stabilitetsproblemet?

Her er flere inne på vikarordninger. Men problemet er todelt, dels må det ikke koste for mye. Men som noen peker på, vil det være problematisk med vikarordninger for så små barn. De vurderer det ikke som heldig eller mulig å sende en vikar som barna ikke kjenner.

Hva skal en gjøre med hjemmets arbeidsbelastning og mangel på privathet?

Flere av vertsfamiliene er inne på at hjelp i hjemmet, vaskehjelp, ville være en god ide. Det ville gjort mer-arbeidet mindre for dem. Det er uklart om en her tenker seg vaskehjelpen som en kostnad som barnehagen skulle dekke, eller som et offentlig bidrag. Hadde de sett det som et "internt" anliggende, hadde tiltaket antagelig allerede vært gjennomført.

Andre vinkler poenget på en annen måte. En sier at en bør sikre seg at godkjenningsordningene ikke blir for like de vilkår eller krav som stilles til offentlige barnehager. En må med andre ord ta større hensyn til at en har med private hjem å gjøre og at dette ikke er eller kan bli en institusjonssetting. Det en her foreslår som tiltak er å undervise både førskolelærere og assistenter i hvordan en kan arbeide i private hjem. Denne undersøkelsen kan ikke ta for seg bydelens ulike ordninger og administrative rutiner, og det er derfor vanskelig å si noe mer om dette punktet. Men ettersom begrensninger i det private var en hyppig nev. ulempe, kan det være grunn til å gå inn i foreliggende ordninger.

Hva kan en gjøre for at hverken assistenter eller barn skal gå trøtt - og for å styrke kvaliteten?

Mange av vertsfamiliene mente at familiebarnehage var et godt tilbud til barn under tre år. Men det forutsatte at kvaliteten er god. Og det er et problem. Kvaliteten blir så god som kvaliteten på assistenten. Derfor retter mange av tiltakene seg mot assistenten.

Det som foreslås er mer oppfølging og veiledning av praktikanter. Bydelen kunne arrangere kurs for assistentene. Et annet forslag er rekruttering av erfarne assistenter.

Flere peker på mer samarbeid familiebarnehagene mellom og på samarbeid mellom familiebarnehager og institusjonsbarnehager, samt førskolelærerens veiledningsfunksjon. Bydelen kunne stille med førskolelærere og ev. med baser. Her kan det ligge flere tanker, men ett av forslagene er at en burde ha flere familiebarnehager, med baser i vanlige barnehager. Slik ville også små barn bli kjent med barnehagen som de ev. senere skulle begynne i. En annen hjelp til driften ville være å bistå de private familiebarnehagene med pedagogisk planlegging, særlig der en har barn over 3 år.

Andre tiltak

Noen er inne på tiltak som ikke i seg sjøl er en forbedring av familiebarnehagene, men som belønner vertshjemmet sterkere. F.eks. kunne en tenke seg at barn fra vertskapshjemmet fikk fortrinnsrett til kommunale barnehageplasser, på linje med vertsfamilier i kommunale familiebarnehager.

Avsluttende kommentarer

Vi har i dette kapitlet sett på mødrenes meninger og vurderinger av familiebarnehager. Generelt sett er ikke vurderingen av familiebarnehage dårlig. Poenget er at familiebarnehage faller dårlig ut når det sammenlignes med et enda større gode, barnehagen. Den store gruppen som etterspør barnetilsyn vil ha et heltidstilbud og et pedagogisk tilbud, også for små barn. Unntaket er noen som foretrekker familiebarnehage for barn under tre år.

Med en slik bakgrunn er det heller ikke så rart at en ønsker styrking av det pedagogiske, å gjøre familiebarnehagen mer "barnehageaktig". Men hvordan gjør en det? Det er ikke gitt at om en f.eks. opprettet kommunale baser for de private familiebarnehagene, så ville familiebarnehagene bli mer attraktive for familier som egentlig ønsker barnehageplass. Vi må derfor ha klart for oss hva som er familienes hovedpreferanse og hva som er deres vurderinger og forslag som ev. kan forbedre det eksisterende tilbud.

Men vi har også sett på hva vertsfamiliene mener. Skal det bli noe tilbud, må noen være vertsfamilier. Vi har vært inne på at en bedre skjerming av privatheten kan gjøre det mindre belastende å være vertsfamilie, og for noen ville en vikarordning for assistenten innebære en bedring i stabiliteten. Og om bydelen overtok arbeidsgiveransvaret ville ordningen være mindre administrativt belastende og det ville være bedre for assistenten om denne fikk mer oppfølging av førskolelærer, ev. mer samarbeid med andre hjem.

Skal vi prøve å trekke en slags konklusjon, må det være at forslagene går i retning av at dersom en nå skal ha familiebarnehager, kunne det være en fordel at de var kommunale, med vegledning, baser og arbeidsgiveransvar.

Men samtidig at en må tenke mindre institusjonelt og finne fram til en bedre tilpasning av profesjonelle krav til private hjem. Om familiebarnehagene skulle være kommunale, ville det ikke innebære "standardvilkår", men samarbeid mellom den kommunale organisasjonen og det private hjemmet. Dette kan dreie seg om ansettelse av assistent og opptak av barn o.l. De skal være "gjester" i en families hjem.

Kapittel 6 Barnepark

1. Innledning

Situasjonen i Ullern bydel er at de har 10 barneparker med tilsammen 205 plasser. Dette dreier seg om både private og kommunale parker. Parkene er et utendørs leke- og aktivitetstilbud for barn i alderen 1,5 til 5 år. Det kan være opp til 20 barn pr voksen. Parkene er åpne fire timer i sommerhalvåret og tre timer i vinterhalvåret. Når det er kaldere enn 10 minusgrader, holder parkene stengt. Oppholdsbetalingen er for tiden 700 kroner pr. barn og måned.

Bydelen ønsker å vurdere hvilken plass dette tilbudet skal ha i fremtiden og er åpen for at dette tilbudet i dag er dimensjonert høire enn foreldrenes preferanser skulle tilsi. Imidlertid er dette et eksisterende tilbud og en ønsker også å se på hvordan dette ev. kan styrkes for å gjøre det mer attraktivt.

Vi har i kapittel 4 drøftet hvem som ønsker et parktilbud. I dette kapitlet vil vi se på mødrenes syn på barneparker og deres forslag til tiltak som kan bedre parkenes kvalitet og attraktivitet.

Hvem er meningsberettiget i spørsmålet om park? Er det alle, er det de som har erfaring med park eller er det de som i dag har og/eller ønsker et parktilbud? Vi anser alle som meningsberettiget, men at de ulike gruppenes forslag gir innspill til litt ulike typer av beslutninger.

Skal vi bedre kvaliteten på tilbudet for de som er dagens "egentlige" målgruppe, de som ønsker et korttidstilbud med utelek og som ut fra familiens omsorgsorganisering kan nyttiggjøre seg parktilbudet, bør vi se på deres forbedringsforslag. Men skal vi se på endringer ved parkens organisasjon og drift som kan ha betydning for preferansene til dem som faller utenfor denne primære målgruppen, bør vi høre dem alle.

Teoretisk kan vi her tenke oss at det vil være forskjell på meninger hos dem som har egen erfaring med parktilbud og dem som ikke har egen erfaring. Det er slik at av våre respondenter har 47 % egen erfaring med park. De uten erfaring må antas å bygge sine meninger på overleverte erfaringer eller fra mer prinsipielle synspunkter på barneomsorg. Slike forskjeller vil vi komme tilbake til dersom de er tydelige. Det skal imidlertid store forskjeller til i så små fordelinger for at de skal være tydelige. Mindre forskjeller kan også være interessante, men da mer som et moment i vår tenkning om de forholdene som spørsmålene viser til.

Men det kan finnes andre grunner til varians enn den forskjell som ligger i erfaring eller ikke-erfaring med barneparker. Det vil også være slik at "parkerfaring" ikke er noe entydig, kanskje i større grad enn "barnehageerfaring". De ytre rammer for barneparkene i bydelen er omlag de samme. Hvilke kvalifikasjoner lederne har og hvordan de fyller jobben, må vi derimot anta varierer. Dette dreier seg ikke bare om at noen er "gode" eller "dårlige". Vi må anta at yrkesutøvelsen vil variere fordi denne gruppen av yrkesutøvere ikke har sin bakgrunn i en utdanning eller profesjon som standardiserer kravene til yrkesutøvelsen.

På denne bakgrunn og i et så lite materiale, er det rimelig å se på alle respondentene under ett. Slik vi har stilt spørsmålene, har respondentene skrevet fritt og i flere tilfeller avgitt mer sammensatte svar. Dette har vi gjort for å få mest mulig informasjon om deres syn på barneparker som

tilsynstilbud. Vi har etterpå kategorisert og bearbeidet disse svarene på samme måte som vi redegjorde for under kapitlet om familiebarnehager.

2. Hva mener så Ullern-mødrene om barneparkene?

Vi har bedt våre respondenter om å vurdere to aspekter i relasjon til denne driftsformen. Vi har bedt dem vurdere denne driftsformen i relasjon til barns utviklingsbehov og i relasjon til familiens tilsynsbehov.

Tabell 11 Vurdering av barneparker i relasjon til tilsynsbehov og barns utviklingsbehov. Prosent

Dimensjon	Svært dårlig	Nokså dårlig	Middels	Nokså bra	Svært bra	Sum
Barnepass	56	16	10	8	9	100
Utvikling	13	28	29	20	10	100

Det avhenger av på hvilke premisser parkene vurderes. Vurderes parkene ut fra hensynet til barns utvikling, sier 30 % at parkene ivaretar dette hensynet godt, mot 41 % som mener at dette hensynet blir dårlig ivaretatt i parkene. Vurderes parkene ut fra familiens tilsynsbehov, blir vurderingen ytterligere negativ. Her mener 72 % at parkene ivaretar dette hensynet dårlig, mot 17 % som mener at dette hensynet er godt ivaretatt. Vi ser her at synspunktene på barneparker er overveiende negative, men der en likevel er mer positiv til parkens interne forhold, hvordan parkens tilsyn tilfredstiller barns behov, enn foreldrenes behov for omsorg og tilsyn. Slik sett synes ikke mødrenes vurderinger å være en avvisning av mange av de kvaliteter som ligger i parktilbudet.

Vi har her gått inn og laget en kvalitativ analyse av de vurderinger som ligger i svarene, på samme måte og av samme grunn som vi redegjorde for under analysen av familiebarnehager (se s. 20). Hvilke **positive** sider ser så mødrene ved et parktilbud?

En hoveddimensjon skiller seg ut. Halvdelen har lagt vekt på at parken er en mulighet for å leke og være sammen med andre barn. Dette ser de som viktig fordi det gir sosial trening og forøvrig er en verdi i seg selv. Og det er positivt at barna er mye ute, noe de ser som en fordel ved denne omsorgsformen. En stor gruppe (45) legger også vekt på at parken passer godt for dem som er hjemme eller som har praktikant. Ellers legger mange vekt på at tilbudet er billig og de tillegger det vekt at leken i liten grad er voksenstyrt. En mindre gruppe legger vekt på at parken er et nærmiljøtilbud, og noen sier at parken er utviklende på den måten at den stimulerer kreativitet eller styrker utviklingen av selvstendighet. Forøvrig sprer svarene seg på helt ulike forhold.

Vi spurte hva som en anså som parktilbudets fordeler i relasjon til andre tilsynsformer. Vi må anta at det er i hovedsak barnehage som er deres referansebakgrunn, men det kan også være familiebarnehager.

3. Forbedringer - Oppsummering

Ser vi på hovedtendensen, ser vi at å styrke den pedagogiske siden ved virksomheten, er den viktigste faktoren. Her er det flere ting som ønskes. Det viktigste er økt personelltetthet, noe som også berører trygghetsspørsmålet. Det nest viktigste er å bedre personalets kvalifikasjoner og deretter å bedre det pedagogiske tilbudet/opplegget. Skal vi oversette dette, kan det bety: "mer barnehagelikt". Noen sier også direkte at den viktigste forbedringen ville være å omgjøre parker til barnehager. Den sterke vekten på pedagogiske forslag understreker dette. 66 % av dem som i dag har park, ønsker også et annet tilbud med pedagogisk opplegg (se tabell 7 s.16).

Den andre hovedbolken går på å bedre de materielle forholdene, er parkenes lokaler slik at en kan være mer innendørs. Å bedre sanitærforholdene er også mye nevnt og likeså parkenes åpningstider.

Vi skal imidlertid ikke bare se på majoritetens vurderinger. Tross alt er det 7 % som mener at parken tilfredsstiller deres tilsynsbehov (som har park og er fornøyd eller som ønsker park). Vi må også være interessert i forbedringer innen det eksisterende tilbud for dem som er tilsynsformens opprinnelige målgruppe. Her synes bedringer av lokaler og sanitærforhold å være det viktigste.

Kapittel 7 Innspill til planleggingen

Hva påvirker flyttebevegelsene. Protestflytting til Bærum?

Når vi skal gi et anslag på antallet plasser som trengs for å dekke etterspørselen etter barnetilsyn, er vi avhengig av å gjøre antagelser om befolkningsgruppens størrelse og sammensetning. Disse størrelsen påvirkes av flyttebevegelser.

Det vil hele tiden være store flyttinger inn og ut av en bydel. En stor del av flyttingen innen en kommune eller mellom nærliggende kommuner, er boligflytting. En stor del av flytterne er derfor barn (barnefamilier). Dette vil være en generell tendens, uavhengig av tilbudet på barnetilsyn.

Men kan vi tenke oss at knappheten i barneomsorg i bydelen vil påvirke/forsterke flyttemønsteret? Kan vi tenke oss at grupper av høy utdanning- og inntektsfamilier flytter ut av bydelen eller at slike grupper lar være å flytte inn i bydelen pga. utilstrekkelig tilbud? Vi bør her ta med at selv om denne undersøkelsen omhandler barnehagesituasjonen, er det i Ullern bydel tilsvarende problemer mht. 6-årstilbud og skolefritidsordninger.

Dette har vi ikke samlet systematiske data om, det ligger noe utenfor vårt oppdrag. Riktignok oppgir noen respondenter uoppfordret at de, etter å ha stått i barnehagekø i x antall år, vurderer å flytte. Grunnen til at vi her tar det med, er at slike synspunkter var godt representert i våre samtale-grupper. Noen hadde flytteplaner og andre overveide eller ønsket å flytte for å bedre hverdagsituasjonen.

Men hverdagen er avhengig av mange forhold. Poengene er derfor flere. Boligssituasjonen er for noen viktig, noen bor ikke så romslig eller i den boligtypen som de kunne ønske og overveier av den grunn å flytte. Andre ønsker et roligere liv, et liv der det er mindre henting og bringing, mindre avstander og et roligere tempo i arbeidet. Andre flytter rett og slett for å overta en familiebolig.

Noen betoner viktigheten av å ha gode **uformelle nettverk** og blir boende fordi de har utviklet hjelperelasjoner med naboer, selv om de ikke bor så romslig som de kunne ønske (og har evne til å etterspørre). Andre ønsker flytting til andre deler av landet, å flytte "hjem" for å få bedre tilgang på uformell hjelp. Atter andre tenker å etablere seg andre steder sammen med venner for å danne det uformelle nettverket som de ønsker. Avstandene i Oslo gjør at vennskapsnettverk blir lite funksjonelle. Dette er medvirkende momenter til beslutninger om flytting eller for å bli.

Nå er det ikke noe galt i å få hjelp gjennom uformelle nettverk. Problemet når en bor i Oslo er forholdet mellom sosiale nettverk, som ofte bygger på vennskap og interesser, og det stedlige. Det er ofte ikke slik at naboen inngår blant dine venner og avstanden til uformell hjelp kan være lang og være lite praktisk brukbar. Derfor vurderes (offentlig) tjenesteyting som så verdifull for å få hverdagslivet i småbarnperioden til å gå rundt.

De som vil være mest opptatt av dette, er sannsynligvis de med de minste barna. Mange av dem har ikke noe tilbud som de er fornøyd med. Like alvorlig er at de ikke vet om eller når de kan få det tilbudet som de ønsker seg. De har ikke mulighet til å planlegge livet sitt for de kommende årene. Dette har konsekvenser for mødrenes egne yrkesplaner. Flere oppga at de ikke visste hva de kom til å jobbe med det første året fordi de ikke hadde det tilsynet som de synes at barnet trengte. Konsekvensen var at de f.eks. jobbet litt og hadde barnet med seg, ute eller hjemme, en tilpasning som ganske fort tar slutt. Eller at mor og far jobber forskjøvet tid, der en alltid var hjemme. Andre var ikke i det yrket som de var utdannet for fordi de ved å ta seg andre jobbtyper kunne få tilgang til personalplasser. Denne delvis uønskede tilpasningen mellom jobb og hjem var ikke noe vi i utgangspunktet tok opp, men som er kommet til på bakgrunn av kommentarer på skjemaene og ved gruppeintervjuene.

Ut fra dette mener vi at misnøyen blant dem som har de minste barna, kan styrke eller påskynde beslutninger om flytting.

Når en så tenker i flytting, tenker en gjerne å flytte til et sted som vil gjøre hverdagen lettere, f.eks. ved at tilbudet av tjenester er bedre uten å endre arbeidssituasjonen. Dette er det synpunktet som vi oftest er blitt presentert for. Her peker Bærum øst seg ut som ønskestedet.

Evne til å etterspørre

Når vi ser på inntektsdataene til utvalgte familier, er det ikke noe problem å etterspørre barnehageplasser for den store gruppen. Et poeng er at alternativt tilsyn koster også. Uten å si det for sikkert, synes det som om dagmammaprisen ikke ligger langt fra barnehageprisen. Dagmammaprisen vil naturligvis variere ut fra de avtaler som de enkelte har, noe som m.a.o. går på oppholdstidens lengde.

Men i Ullern, som i andre vestlige bydeler, tjener ikke alle like godt og bor ikke like romslig. Derfor vil prissubsidier, som for dem ligger i en kommunal plass, være bestemmende for om de evner å etterspørre det de ønsker.

Innspill til planleggingen

Ut fra de preferanser som mødrene uttrykker og disse sett på bakgrunn av mødrenes utdanningsnivå, yrkesaktivitet og inntekt, synes det å være entydig i hvilken retning en bør gå dersom en

ønsker å komme sine borgere/kunder i møte. Dette kan møtes gjennom egen utbygging og gjennom utbygging av private barnehager. Grunnen til at kvinner med høy utdanning er overrepresentert som barnehagebrukere, er ikke at de oftere får kommunal plass enn andre, men at de har evne til å etterspørre private plasser⁸. I dette tilfellet synes det heller ikke å være tilstrekkelig med private plasser.

Systemet har imidlertid også en annen svakhet, mht brukernes muligheter til å få oversikt og planlegge. Alle søker over alt og ingen vet hvor og når muligheten kan by seg. Dette fører også til et system der det alltid vil være turbulens, med oversøking fra brukerne og tilbyderne som på sin side er redd for at de skal produsere et for stort tilbud. Uansett hvor de nye plassene kommer, vil det være fornuftig å gå inn i et samarbeid med de private med hensyn til planlegging og opptak, noe som vil gi bedre oversikt og planleggingsmuligheter for alle parter. Hvordan dette kan gjøres, vil avhenge av hvilke endringer som blir vedtatt mht. Barnehageloven.

---

⁸Lars Guldbrandsen og Cathrine Ulstrup Tønnesen (1988) "Barnehageutbyggingens fordelingsmessige virkninger". i tidsskrift for Samfunnsforskning, nr.6. Årgang 29.

Kapittel 8 Oppsummering

Som forutsetning for denne undersøkelsen, la vi inn en antagelse om at det i en stor befolkningsgruppe vil finnes en rekke ulike arbeidstilpasninger og preferanser mht. kvinners lønnsarbeid og barnetilsyn. Vi tenkte oss at det er mulig at ulike kvinner planlegger omsorgen ulikt, alt etter videre planer for familieførøkning, hvordan en gjør det når en har to kontra tre barn o.l. Denne forutsetningen slo ikke til. Her er lite særegne eller spesifikke tilpasninger å observere og liten differensiering mht. preferanser. 70 % av mødrene/foreldrene ønsker et **heltidstilbud** (barnehage+familiebarnehage) (se tabell 6 s. 15). Dette synes å gjelde uavhengig av barnas alder. En ønsker helhetstilbud til 68 % av ett-åringene, men forskjellen mellom 1 og 5 åringene består i at ingen ønsker familiebarnehage for 5 åringer, noe som 12 % av foreldrene til ett-åringene gjør. Dette sier noe om mødrenes ønsker om tilpasning til arbeid. De arbeider eller ønsker å arbeide så lange dager at andre tilbud ikke dekker tilsynsbehovet. Og det har sammenheng med utdanning. Vi vet fra tidligere undersøkelser at foreldre med høy utdanning i langt større grad enn andre foreldre synes å etterspørre barnetilsyn tidlig i barnas liv.⁹

Tilslutningen til ønsket om et **pedagogisk** tilbud, også for små barn er enda sterkere. 77 % ønsker tilsynsformer med et pedagogiske opplegg. Og heldagsbarnehagen er det tilbudet en klart har preferanse for, et tilbud som 63 % ønsker. Over halvdelten ønsker dette tilbudet også for ettåringer (se tabell 6 s. 15). En har tidligere funnet at den andelen som foretrekker barnehager er høyere blant foreldre med høy enn med lav utdanning. Og sterkest er etterspørselen blant mødre med høy utdanning.¹⁰ De funn vi tidligere har om sammenhengen mellom mødres utdanning og yrkesaktivitet og ønsket om tilsyn tidlig i livet, samt preferanse for barnehageplass, slår også til her i Ullern bydel. Her ligger utdanningsnivået høyt og yrkesaktiviteten høyt.

Andre barnetilsynsformer blir i stor grad oppgitt som påtvungne, mødrene hevder at de hadde ikke noe valg. Unntakene er de to gruppene på 6-8 %. Den ene er en gruppe av yrkesaktive kvinner som ønsker familiebarnehage når barna er små. Den andre gruppen er de hjemmeværende som ser park som et supplement til barnets pass hjemme.

Skal en imøtekomme mødrenes preferanser, synes saken å være klar. Usikkerheten kan knytte seg til størrelsen på fremtidige barnekull. Størrelsen på disse kan påvikres på to måter, ved endring av størrelsen på hvert kull og ved endringer ved flyttemønstrene.

Anslag på framtidig behov for plasser

Barnetallet i bydelen er framskrevet for årene fram mot århundreskiftet på basis av befolkningen i 1992¹¹. Det ble da laget tre alternative prognoser. Barnetallet i bydelen pr. 1.1.1994 lå betraktelig over den høyeste prognosen for 1994, og vi vil derfor forholde oss til den høyeste prognosen heretter. Den sier at det i 1997 skal være 2540 barn under 7 år i bydelen, en økning på 2.25 prosent fra i dag. Vi antar at andelen barn under tre år og andelen barn fra tre til fem år forblir uendret. Da vil vi ha 1150 barn under tre år og 1070 barn i alderen tre til fem år i 1997.

⁹Lars Guldbrandsen (1988) Barnehager og fordelingsproblemer. INAS-notat 1988.

¹⁰Jon. Lea (1982) Framveksten av norsk barnehage politikk: en analyse av interesser på barnehagemarkedet. INAS-notat 82:12.

¹¹Oslo-statistikken: Notat 1/1994: Framskrivning av befolkningen i bydeler 1993-2005. Oslo kommune, byrådsavdeling for finans og plan, seksjon for plan og analyse.

Tabell 12 Kalkulasjon av framtidig behov for plasser

	Barn 0 - 2 år	Barn 3 - 5 år
Antall barn i 1997	1150	1070
* Anslått andel som vil etterspørre tilsyn	76%	91%
= Behov i antall plasser	874	974
* Rimelig andel i familiebarnehage	15%	0%
= Anslått behov for plasser i familiebarnehage	130	0
Anslått andel (av totalt antall barn) som vil etterspørre park	12%	4%
= Anslått behov for parkplasser	140	43

I vårt materiale ser vi at foreldrene til 91 % av barna over tre år og 81 % av barna under tre år ville foretrukket barnehage, deltidsbarnehage eller familiebarnehage. Spørsmålet om hva som vil bli ønsket for de minste barna om to år, indikerer det samme - omkring 90 % tror de kommer til å ønske et av de tre tilbudene. Som vi har drøftet i kapittel 2, er det imidlertid grunn til å anta at foreldre som av en eller annen grunn anser seg å være utenfor det offentlige tilsynsmarkedet i større grad enn andre har unnlatt å svare. Dette gjelder i første rekke foreldrene til de yngste barna. Vi vil derfor anta at andelen barn under tre år som er hjemme med en av foreldrene i virkeligheten er noe større enn det som kommer til syne i våre data, og også at andelen som primært ønsker denne situasjonen er større enn svarene gir uttrykk for¹².

For barn over tre år antar vi at vårt materiale gir et noenlunde korrekt bilde av hvor mange som vil foretrekke en eller annen tilsynsordning. Vi forutsetter også at den balansen vi har funnet mellom ønskene om ulike tilsynsformer, er representativ. Etter dette anslår vi andelen som vil etterspørre tilsyn i en av de tre ovenfornevnte gruppene til å være omkring 76 % av barna under tre år og 91 % av barna fra tre til fem år. Dette gir etter det ovenstående et behov på 874 plasser for barn under tre og 974 plasser for tre- til femåringer. Når det gjelder familiebarnehagenes andel av dette, tyder vårt materiale på at de pr. i dag ikke har noen plass i tilbudet til de eldste barna, om man forholder seg til foreldrenes nåværende holdninger. For barn under tre, tyder våre resultater på at en rimelig andel kan være omkring 15 - 16 prosent, eller i størrelsesorden 130 plasser. Vi har regnet på parkplasser på tilsvarende måte, og kommet til at ca. 140 barn under tre år og ca. 46 barn over tre år kan antas å ville foretrekke dette alternativet. Ser man nærmere på hva slags type plasser som prefereres, viser det seg at omkring 3/4 av dem som spesifiserer dette, ønsker et kommunalt tilbud.

¹²I alt 4 prosent av foreldrene til barn under 3 år svarer at de ville valgt å være hjemme med barna dersom alle tilbud var tilgjengelige. Av tabell 6 på side 15 framgår det at ingen av foreldrene til barn under ett år har svart dette. Men det er svært få svar i denne gruppen. Med den nåværende lengden på svangerskapspermisjonen er det grunn til å anta at andelen som etterspør tilsyn for barn under ett år, vil være svært lav. I følge andre undersøkelser, er det rimelig å anta at opptil 25 % av barn under tre år har en hjemmeværende forelder. Imidlertid viser det seg at også hjemmeværende, særlig om de har høy utdannelse, etterspør barnehage for sine barn. Mange av de hjemmeværende vil også etterspørre park eller halvdags-/korttidsbarnehage. På bakgrunn av dette anslår vi at ca. 10 % av barna under tre år er utenfor tilsynsmarkedet. Fordelingen mellom ulike tilsynsformer utenom pass fra foreldre i tabell 6 skal da omfatte til sammen 90 % av barna.

SPØRRESKJEMA om barnetilsyn i Ullern bydel

I dette spørreskjemaet ber vi om opplysninger om hvem som bor i husholdet ditt. Vi spør også om hva slags tilsyn barna har, og hvordan du ser på ulike former for barnetilsyn. Noen steder har vi satt opp svaralternativer. Der vil vi at du setter kryss i ruten ved det alternativet som passer best. Andre steder er det bare linjer til å skrive svar på. Skriv kort, gjerne i stikkord, det du mener. Bruk helst kulepenn, og skriv tydelig. Dersom du trenger mer plass enn det som er satt av, fortsett på den tomme plassen nederst på siden, eller på de siste to sidene av skjemaet.

Spørreskjemaet er delt inn i 4 kapitler.

Første kapittel tar for seg alle personer over 15 år som bor i husholdet, boligforhold og yrke og utdannelse for barnets foreldre.

Kapittel 2 handler om tilsynet for det barnet hvis navn står på konvolutten. (Navnet står bare der, og vil aldri senere kunne knyttes til svarene som er gitt.)

Kapittel 3 handler om tilsynet for andre barn i husholdet:

I kapittel 4 ber vi om mer generelle vurderinger av ulike tilsynsformer.

1. OM BOLIGEN OG VOKSNE PERSONER I HUSHOLDET

Disse spørsmålene handler om hvilke voksne, dvs. personer over 15 år, som bor i husholdet.

(Søsken under 15 år og eventuelle andre barn kommer vi tilbake til i kapittel 3.)

0. Hvem fyller ut skjemaet (mor/far/annet)? .....

1. Hvilke voksne bor sammen med barnet?

(Kryss av) Alder :

Mor/stemor	☐	_____ år		
Far/stefar	☐	_____ år	Kvinne	Mann
Søsken over 15 år:	☐	_____ år	☐	☐
	☐	_____ år	☐	☐
	☐	_____ år	☐	☐
	☐	_____ år	☐	☐

2. Bor det andre i husholdet?

Andre slektninger (skriv hva):

		Alder:	Kvinne	Mann
_____	☐	_____ år	☐	☐
_____	☐	_____ år	☐	☐
Praktikant/hushjelp/au pair etc.	☐	_____ år	☐	☐
Andre (skriv hva):	☐	_____ år	☐	☐
_____	☐	_____ år	☐	☐

Disse spørsmålene handler om boligen.

3. Hva slags hus bor dere i?

- Enebolig
- Rekkehus/terrassehus
- Blokk
- Annet: .....

4. Hvordan disponerer dere boligen?

- Eier selv
- Eier gjennom borettslag
- Leier
- Annet: .....

5. Hvor mange rom er det i boligen? (Ikke regn med kjøkken, bad, ganger og boder)

_____ rom

Disse spørsmålene handler om foreldrenes utdanning, yrke og arbeidsforhold.

	Mor	Far		
6. Høyeste fullførte utdanning:				
Grunnskole, 7 - 9 år	☐	☐		
Videregående, 10 - 12 år	☐	☐		
Høyere utdanning, 1-5 år etter videregående skole	☐	☐		
Høyere utdanning, 6 år el. mer etter videregående skole	☐	☐		
7. Yrke (om en av dere er <i>midlertidig</i> hjemmearbeidende, sett kryss i ruten under, og oppgi det yrket de ellers har)				
	_____	_____		
	_____	_____		
	_____	_____		
Midlertidig hjemmeværende:	☐	☐		
8. Brutto inntekt i 1993, ca.:				
	_____ 000 kr	_____ 000 kr		
9. Ansettelsesforhold:				
Ansatt	☐	☐		
Selvstendig næringsdrivende	☐	☐		
10. Ukentlig arbeidstid, ca:				
	_____ timer	_____ timer		
11. Daglig reisetid til og fra arbeid, ca:				
	_____ minutter	_____ minutter		
12. Medfører mors arbeid mye fravær fra hjemmet?				
	Nei	Opptil 20 dager	20 - 50 dager	Mer enn 50 dager
Reisedager:	☐	☐	☐	☐
	Nei	Inntil 6 ggr/år	6 - 12 ggr/år	Mer enn 12 ggr/år
Helgedagsarbeid:	☐	☐	☐	☐
	Nei	Ikke hver uke	Hver uke	Flere ganger i uken
Ekstra lange arbeidsdager	☐	☐	☐	☐
13. Medfører fars arbeid mye fravær fra hjemmet?				
	Nei	Opptil 20 dager	20 - 50 dager	Mer enn 50 dager
Reisedager:	☐	☐	☐	☐
	Nei	Inntil 6 ggr/år	6 - 12 ggr/år	Mer enn 12 ggr/år
Helgedagsarbeid:	☐	☐	☐	☐
	Nei	Ikke hver uke	Hver uke	Flere ganger i uken
Ekstra lange arbeidsdager	☐	☐	☐	☐

2. OM BARNET

Spørsmålene 14 - 28 gjelder bare det barnet hvis navn står på konvolutten.

14. Alder: _____ år   15. Kjønn: Pike   Gutt

16. Er det spesielle forhold ved barnet (for eksempel helsemessige) som påvirker deres valg av tilsyn for barnet?

Nei   Ja

Hvis ja, forklar kort: .....

Disse spørsmålene handler om siste tilsynsår, høsten 1993 - våren 1994.

17. Hva slags tilsyn hadde barnet i tilsynsåret 1993 - 1994?

(Kryss av ett alternativ)

- Kommunal heldagsbarnehage
- Privat heldagsbarnehage i bydelen
- Privat heldagsbarnehage i annen bydel
- Bedriftsbarnehage
- Kommunal halvdagsbarnehage (9-15)
- Kommunal familiebarnehage
- Privat familiebarnehage
- Dagmamma
- Hjemme sammen med mor
- Hjemme sammen med praktikant
- Korttidsbarnehage i kombinasjon med .....
- Park i kombinasjon med .....
- Andre kombinerte løsninger: .....
- Annet:.....

18. På bakgrunn av deres egne erfaringer, nevnt de viktigste positive og negative sidene ved denne formen for tilsyn:

a. Positive:

.....

.....

.....

b. Negative:

.....
 .....
 .....

Disse spørsmålene handler om det tilsynsåret vi er på veg inn i, 1994 - 1995.

19. Hva slags tilsyn har barnet i tilsynsåret 1994 - 1995?

(Kryss av ett alternativ)

- Kommunal heldagsbarnehage
 Privat heldagsbarnehage i bydelen
 Privat heldagsbarnehage i annen bydel
 Bedriftsbarnehage
 Kommunal halvdagsbarnehage (9-15)
 Kommunal familiebarnehage
 Privat familiebarnehage
 Dagmamma
 Hjemme sammen med mor
 Hjemme sammen med praktikant
 Korttidsbarnehage i kombinasjon med .....
- Park i kombinasjon med .....
- Andre kombinerte løsninger: .....
- Annet:.....
- 6-årstilbud ved skolen

20. Nevn de viktigste grunnene til at dere har valgt denne tilsynsformen:

.....
 .....
 .....

21. Hvor mange timer pr. uke regner dere med å benytte tilsynet?

Ca. _____ timer pr. uke

22. Hva betaler dere pr. måned for tilsyn med dette barnet?

Ca. _____ kroner pr. måned

23. Hva er husholdets samlede utgifter til barnetilsyn, til sammen for alle barn?

(Ta med barnehage, park, skolefritidsordning, dagmamma, praktikant og alt annet regelmessig, betalt barnetilsyn):

Ca. _____ kroner pr. måned

Disse spørsmålene handler om hva dere helst ville ha, dersom dere hadde alle valgmuligheter.

24. Når en planlegger tilsyn med barn, har en ikke alltid muligheter til alle slags valg. Dersom alle tilsynsformer fantes tilgjengelige, hva slags tilsyn ville du velge for dette barnet da?

.....
 .....
 .....

25. Hvor mange timer pr. uke ville du i så fall benyttet tilsyn for barnet?

Ca. _____ timer pr. uke

26. Hvor mye ville du være villig til å betale for dette tilsynet?

Opptil _____ kroner pr. måned

27. Dersom det dere har valgt som tilsyn for barnet for 1994 - 1995 ikke er det samme som dere mener ville være det beste - hvilke grunner er det til at det ble slik:

.....
 .....
 .....

Dette spørsmålet handler om barnetilsyn to år fram i tiden. Dersom barnet i dag er over 3 år, kan su gå videre til neste side.

28. Hva slags tilsyn tror du dere (realistisk) vil ønske for barnet om to år (1996 - 1997)?

(Kryss av ett alternativ)

- Kommunal heldagsbarnehage
- Privat heldagsbarnehage i bydelen
- Privat heldagsbarnehage i annen bydel
- Bedriftsbarnehage
- Kommunal halvdagsbarnehage (9-15)
- Kommunal familiebarnehage
- Privat familiebarnehage
- Dagmamma
- Hjemme sammen med mor
- Hjemme sammen med praktikant
- Korttidsbarnehage i kombinasjon med .....

- Park i kombinasjon med.....
- Andre kombinerte løsninger: .....
- Annet:.....
- 6-årstilbud ved skolen

3. OM ANDRE BARN I HUSHOLDET

Disse spørsmålene handler om andre barn opp til 15 år i husholdet.

A. Barn som er under skolealder i tilsynsåret 1994 - 1995:

	Barn 1	Barn 2	Barn 3	Barn 4
29. Alder:	_____ år	_____ år	_____ år	_____ år
30. Kjønn:	Pike ☐	☐	☐	☐
	Gutt ☐	☐	☐	☐

31. Hva slags tilsyn har barnet i tilsynsåret 1994 - 1995?

(Kryss av ett alternativ for hvert barn)

	Barn 1	Barn 2	Barn 3	Barn 4
Kommunal heldagsbarnehage				
Privat heldagsbarnehage i bydelen				
Privat heldagsbarnehage i annen bydel				
Bedriftsbarnehage				
Kommunal halvdagsbarnehage (9-15)				
Kommunal familiebarnehage				
Privat familiebarnehage				
Dagmamma				
Hjemme sammen med mor				
Hjemme sammen med praktikant				
Korttidsbarnehage i kombinasjon med				
Park i kombinasjon med				
Andre kombinerte løsninger:				
Annet:.....				

B. Barn som er i skolealder i tilsynsåret 1994 - 1995:

	Barn 1	Barn 2	Barn 3	Barn 4
32. Alder:	_____ år	_____ år	_____ år	_____ år
33. Kjønn:	Pike ☐	☐	☐	☐

Gutt   **34. Hva slags tilsyn har barnet i tilsynsåret 1994 - 1995?**

(Kryss av ett alternativ for hvert barn)

	Barn 1	Barn 2	Barn 3	Barn 4
Skolefritidshjem				
Praktikant				
Private avtaler med naboer/venner				
Mor/far er hjemme				
Annet tilsyn:				
Barnet har ikke/trenger ikke tilsyn				

4. OM ULIKE FORMER FOR BARNETILSYN

Disse spørsmålene handler om hvordan du vurderer ulike former for barnetilsyn. Når du svarer på dette, så ta utgangspunkt i det barnet hvis navn sto på konvolutten.

35. Hvordan vurderer du heldagsbarnehage, når det gjelder...

Sett ett kryss på hver linje

	Svært dårlig	Nokså dårlig	Middels	Nokså bra	Svært bra
...Barnets utvikling					
...Familiens behov for barnepass					

36. Hvordan vurderer du halvdagsbarnehage, når det gjelder...

Sett ett kryss på hver linje

	Svært dårlig	Nokså dårlig	Middels	Nokså bra	Svært bra
...Barnets utvikling					
...Familiens behov for barnepass					

37. Hvordan vurderer du familiebarnehage, når det gjelder...

Sett ett kryss på hver linje

	Svært dårlig	Nokså dårlig	Middels	Nokså bra	Svært bra
...Barnets utvikling					
...Familiens behov for barnepass					

38. Hvordan vurderer du barnepark, når det gjelder...

Sett ett kryss på hver linje

	Svært dårlig	Nokså dårlig	Middels	Nokså bra	Svært bra
...Barnets utvikling					
...Familiens behov for barnepass					

Barnepark er en utbredt form for barnetilsyn, der barna tilbringer kortere tid enn i barnehager, og der de stort sett er ute. Disse spørsmålene handler om barneparker.

39. Har du selv hatt barn i barnepark? Nei Ja

40. Hva oppfatter du som de viktigste fordelene ved barnepark sammenliknet med andre former for barnetilsyn?

.....
.....
.....

41. Hva oppfatter du som de viktigste ulempene ved barnepark sammenliknet med andre former for barnetilsyn?

.....
.....
.....

42. I lys av disse ulempene, hva er det viktigste tiltaket man kan sette i verk for å forbedre barneparkene?

.....
.....
.....

Familiebarnehager er en tilsynsform som har vært forsøkt som et alternativ til institusjonsbarnehagene. Disse spørsmålene handler om familiebarnehager.

43. Har du selv hatt barn i familiebarnehage? Nei Ja

44. Hva oppfatter du som de viktigste fordelene ved familiebarnehager sammenliknet med andre former for barnetilsyn?

.....
 .....
 .....

45. Hva oppfatter du som de viktigste ulempene ved familiebarnehager sammenliknet med andre former for barnetilsyn?

.....
 .....
 .....

46. I lys av disse ulempene, hva er det viktigste tiltaket man kan sette i verk for å forbedre familiebarnehagene?

.....
 .....
 .....

47. Har dere selv vært vertskap for en familiebarnehage? Nei Ja

Hvis ja:

48. Hva synes du er de viktigste fordelene ved å ha familiebarnehage i eget hjem?

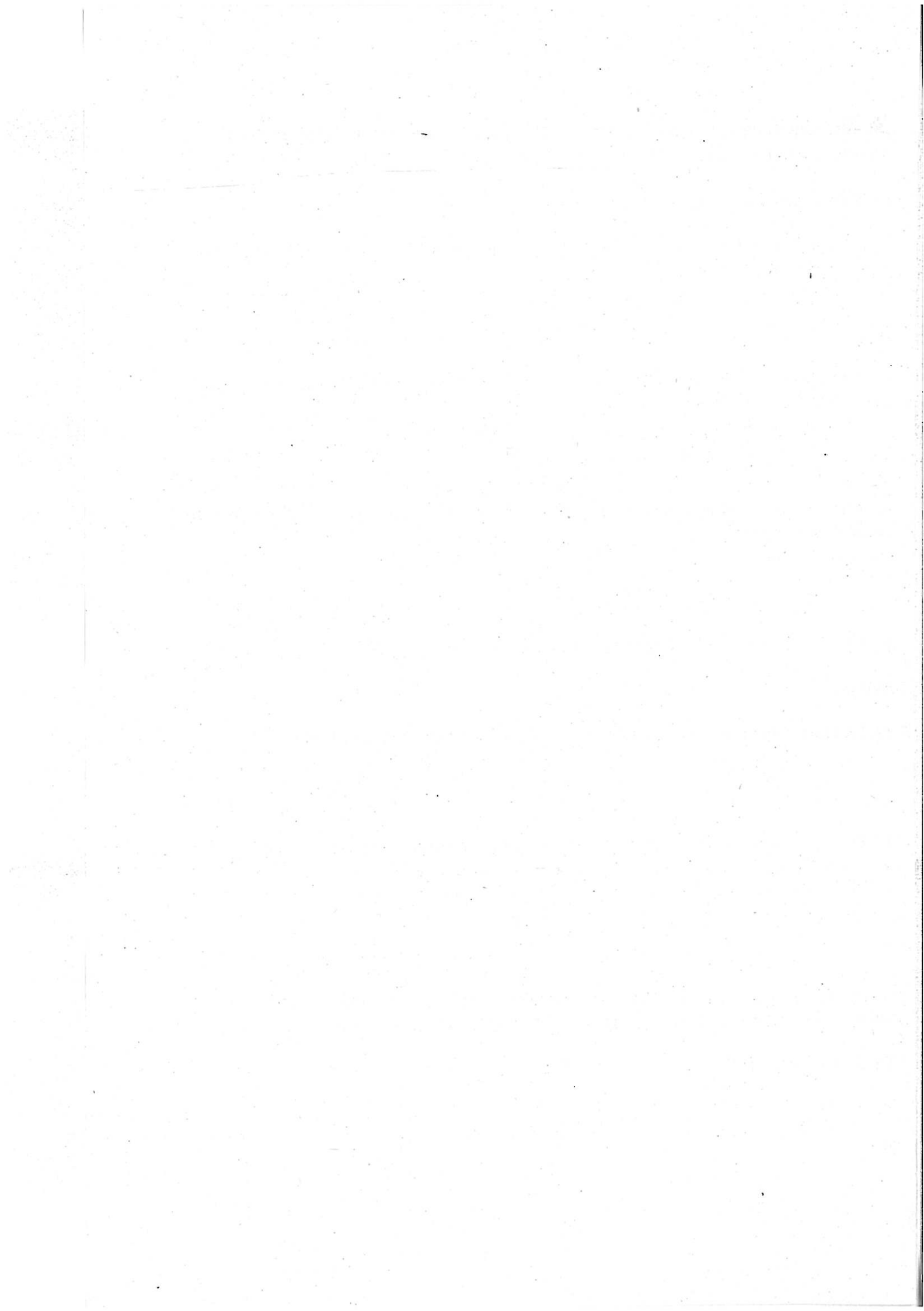
.....
 .....
 .....

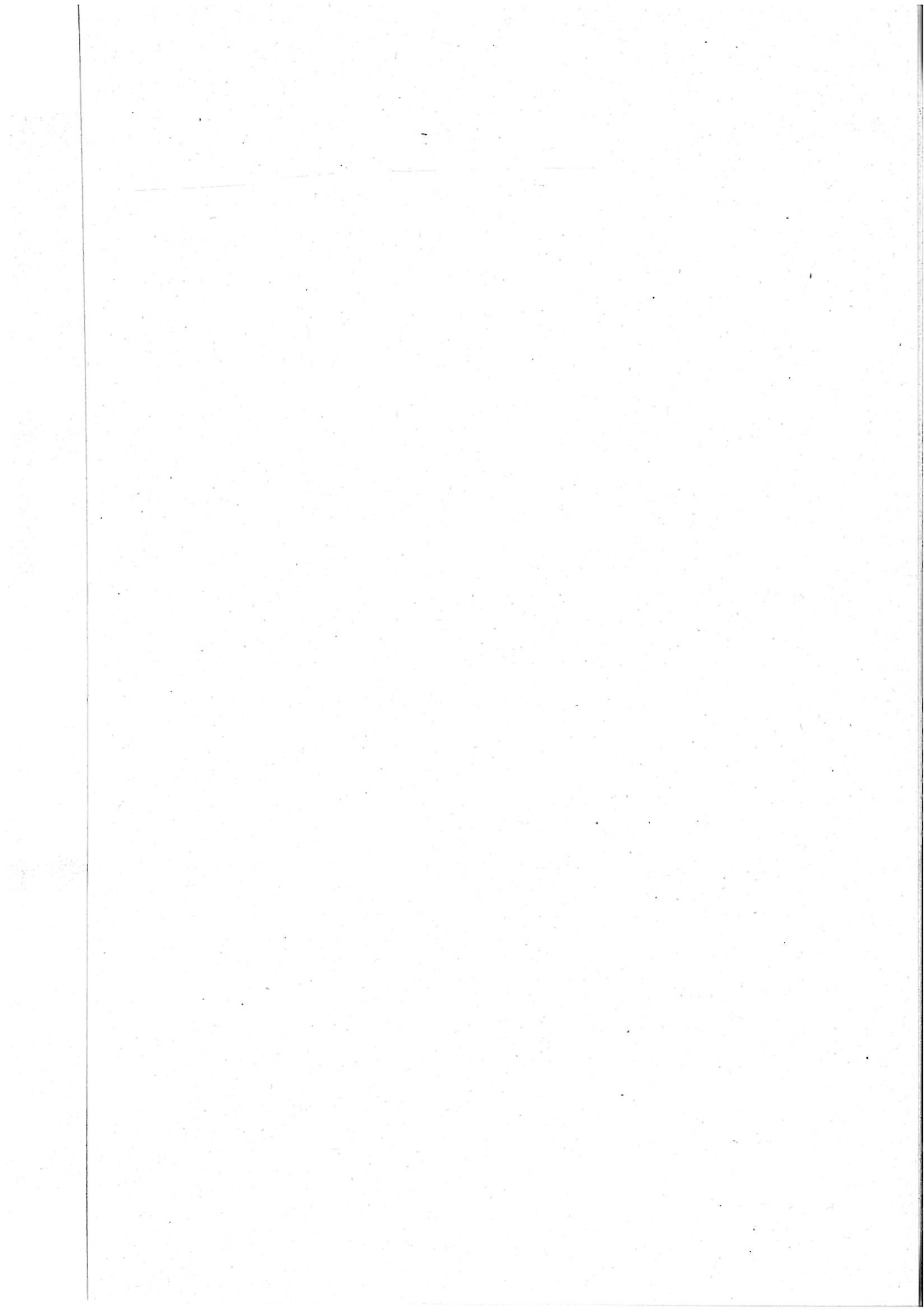
49. Hva synes du er de viktigste ulempene ved å ha familiebarnehage i eget hjem?

.....
 .....
 .....

Helt til slutt: Hvis du har kommentarer, eller det er spørsmål du synes vi burde ha stilt, er vi takknemlige om du skriver dette på baksiden av spørreskjemaet.

Tusen takk for hjelpen!

Beq. av dls. - 94